

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра європейської економіки і бізнесу

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

Міжнародні економічні відносини
29 «Міжнародні відносини»
292 «Міжнародні економічні відносини»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

**на тему «Зовнішньоекономічна діяльність України у двосторонньому
співробітництві зі Швецією»**

здобувачки Бондаренко Анни Олександрівни

_____
(підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент Лещенко К. А.

_____
(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.е.н., проф. Федірко О.А.

_____
(підпис)

Київ 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра європейської економіки і бізнесу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	29 «Міжнародні відносини»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	292 «Міжнародні економічні відносини»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи
(гарант) освітньо-професійної

_____ С.І. Ткаленко

«___» _____ 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ О.А. Федірко

«___» _____ 2025 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти **Бондаренко Анні Олександрівні**

очної (денної) _____ форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: «Зовнішньоекономічна діяльність України у двосторонньому співробітництві зі Швецією»

Тему затверджено наказом ректора Університету від « 28 » 11 2025р. № 1983-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретико-методологічні засади зовнішньоекономічної діяльності України у двосторонньому співробітництві зі Швецією
(термін подання – до 10 березня)	
Розділ 2	Сучасний стан зовнішньоекономічної діяльності України у двосторонньому співробітництві зі Швецією
(термін подання – до 30 березня)	
Розділ 3	Проблеми та перспективи розвитку ЗЕД України у двосторонньому співробітництві зі Швецією
(термін подання – до 25 квітня)	
Об'єкт дослідження:	Зовнішньоекономічна діяльність України в умовах міжнародного економічного співробітництва
Предмет дослідження:	Механізми, особливості та чинники розвитку ЗЕД України у двосторонньому економічному співробітництві зі Швецією.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Визначення проблем, аналіз сучасного стану та обґрунтування перспектив розвитку зовнішньоекономічної діяльності України у двосторонньому співробітництві зі Швецією, з урахуванням глобальних викликів та можливостей інтеграції до європейського ринку.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	Визначити теоретико-методологічні засади зовнішньоекономічної діяльності та особливості її реалізації у контексті двостороннього співробітництва між Україною та Швецією.
У розділі 2	Проаналізувати сучасний стан, динаміку, структуру та ключові чинники зовнішньоекономічних зв'язків України зі Швецією, включаючи торговельно-інвестиційні потоки й вплив санкційної політики.
У розділі 3	Виявити основні проблеми двосторонньої співпраці, оцінити перспективи її розвитку та обґрунтувати стратегічні напрями поглиблення зовнішньоекономічної взаємодії між Україною та Швецією.

Завдання підготував
науковий керівник

Лещенко К. А.

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«01» березня 2025 р.

Завдання одержав студент

Бондаренко А.О.

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«01» березня 2025 р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 55 сторінок, 4 таблиці, 12 рисунків, список використаних джерел з 51-го найменування.

«Зовнішньоекономічна діяльність України у двосторонньому співробітництві зі Швецією»

Об'єктом дослідження є зовнішньоекономічна діяльність України в умовах міжнародного економічного співробітництва.

Предметом дослідження є механізми, особливості та чинники розвитку ЗЕД України у двосторонньому економічному співробітництві зі Швецією.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – визначення проблем, аналіз сучасного стану та обґрунтування перспектив розвитку зовнішньоекономічної діяльності України у двосторонньому співробітництві зі Швецією, з урахуванням глобальних викликів та можливостей інтеграції до європейського ринку.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- охарактеризувати теоретичні та методологічні основи ЗЕД у контексті міжнародного співробітництва;
- проаналізувати еволюцію та сучасний стан економічних відносин між Україною та Швецією;
- дослідити товарну та інвестиційну структуру двосторонньої торгівлі;
- оцінити вплив санкційної політики ЄС на динаміку українсько-шведського співробітництва;
- виявити основні проблеми та бар'єри у співпраці;
- запропонувати стратегічні напрями та інструменти поглиблення ЗЕД України зі Швецією.

Практичне значення отриманих результатів. Отримані результати можуть бути використані в розробці державної зовнішньоекономічної політики, вдосконаленні механізмів економічної дипломатії, формуванні двосторонніх стратегій співпраці та діяльності українських компаній, орієнтованих на шведський і європейський ринки.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2025 р.

Рік захисту роботи: 2025 р.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, Україна, Швеція, двостороннє співробітництво, міжнародна економіка, торгівля, інвестиції, інтеграція, стратегія.

ВІДГУК

про кваліфікаційну бакалаврську роботу здобувачки факультету міжнародної економіки і менеджменту освітньо-професійної програми «Міжнародні економічні відносини»

Бондаренко Анни Олександрівни

на тему:

**«Зовнішньоекономічна діяльність України у двосторонньому співробітництві зі
Швецією»**

Актуальність теми. Дослідження зовнішньоекономічної діяльності України в контексті співпраці зі Швецією є надзвичайно актуальним в умовах воєнної агресії РФ, економічної нестабільності та активізації євроінтеграційних процесів. Швеція виступає стратегічним партнером України, а вивчення можливостей та викликів двосторонньої економічної взаємодії сприяє формуванню ефективної моделі міжнародного співробітництва, особливо з огляду на необхідність післявоєнного відновлення.

Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи та наявність самостійних розробок авторки. Робота відзначається високим рівнем аналітичної глибини, чіткою логікою структурування, практичним підходом до розгляду проблем і перспектив. Авторка продемонструвала здатність до самостійного дослідження, використовуючи велику кількість достовірних джерел. Особливо варто відзначити глибокий аналіз інвестиційної співпраці, IT-сектору та ролі санкційної політики ЄС у формуванні нових векторів співробітництва. У роботі запропоновано реалістичні рекомендації щодо активізації торговельно-економічних зв'язків, включаючи інституційні механізми, інструменти економічної дипломатії та спільні інноваційні проєкти.

Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій. Теоретичні положення, сформульовані в роботі, сприяють глибшому розумінню механізмів двостороннього економічного співробітництва між Україною та Швецією в умовах сучасних геополітичних викликів. Практичні рекомендації, запропоновані авторкою, мають прикладне значення для державних органів, зокрема Міністерства економіки України, Міністерства закордонних справ та торговельно-економічних представництв за кордоном. Вони можуть бути використані при розробці стратегій активізації зовнішньоекономічної діяльності, залучення шведських інвестицій, розвитку IT-співпраці.

Наявність недоліків. Суттєвих недоліків не виявлено. Результат перевірки на плагіат: КП1 – 6,22%, КП2 3,07 %.

Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК. Робота відповідає всім вимогам, відзначається високим науково-практичним рівнем і допущена до захисту. *Оцінка від керівника – 50 балів.*

Науковий керівник
03 травня 2025 року

доц., к.е.н. К. А. Лещенко

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ У ДВОСТОРОННЬОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ ЗІ ШВЕЦІЄЮ	6
1.1. Теоретичні основи зовнішньоекономічної діяльності	6
1.2. Еволюція двосторонніх економічних відносин між Україною та Швецією	10
1.3. Методологічні підходи до дослідження зовнішньоекономічної діяльності у двосторонньому співробітництві	13
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНИЙ СТАН ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ У ДВОСТОРОННЬОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ З ШВЕЦІЄЮ	15
2.1. Аналіз сучасних тенденцій та напрямів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) України у співпраці з Швецією	15
2.2. Експортно-імпортна структура та інвестиційні потоки між Україною та Швецією	20
2.3. Вплив санкційної політики ЄС на українсько-шведське економічне співробітництво	28
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗЕД УКРАЇНИ У ДВОСТОРОННЬОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ З ШВЕЦІЄЮ	35
3.1. Проблеми розвитку ЗЕД України у двосторонньому співробітництві з Швецією	35
3.2. Інструменти та механізми покращення двостороннього економічного співробітництва Україна-Швеція	42
3.3. Стратегічні напрями розвитку ЗЕД України у співпраці зі Швецією	47
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56
ДОДАТКИ	60

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах глобалізації та геополітичної нестабільності питання ефективного розвитку зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) стає критично важливим для економічної безпеки та стійкого зростання України. В умовах триваючої військової агресії, трансформаційних процесів в економіці та активної євроінтеграції, Україна змушена шукати надійних економічних партнерів і адаптувати свою зовнішньоекономічну політику до нових викликів. У цьому контексті Швеція виступає не лише стратегічним партнером, а й зразком сталого розвитку, технологічної модернізації та інноваційного мислення. Актуальність теми зумовлена необхідністю посилення двосторонніх економічних зв'язків між Україною та Швецією як чинника стабілізації національної економіки, залучення інвестицій, стимулювання експорту та інтеграції України у європейський ринок. Незважаючи на позитивну динаміку співпраці, між країнами зберігається низка проблем, пов'язаних з асиметричністю торговельних потоків, інституційними бар'єрами та нерівномірним розвитком інвестиційної активності. Таким чином, дослідження стратегічних, економічних та правових механізмів розвитку ЗЕД у співпраці зі Швецією є важливим кроком до формування ефективної моделі міжнародного економічного партнерства, здатної забезпечити сталий розвиток України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади розвитку зовнішньоекономічної діяльності досліджувались у працях провідних науковців, зокрема В. Новицького, А. Гальчинського, О. Беляєва, Л. Мельника, які розглядали ЗЕД як системоутворюючий елемент міжнародної економіки. З питань інноваційної співпраці та інвестиційної привабливості вагомими є дослідження С. Кузнєцової, І. Гриценко, Л. Михайлової, а також зарубіжних учених, таких як Р. Krugman, М. Obstfeld, Р. Baldwin.

Мета та завдання роботи. Метою дипломної роботи є визначення проблем, аналіз сучасного стану та обґрунтування перспектив розвитку

зовнішньоекономічної діяльності України у двосторонньому співробітництві зі Швецією, з урахуванням глобальних викликів та можливостей інтеграції до європейського ринку.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- охарактеризувати теоретичні та методологічні основи ЗЕД у контексті міжнародного співробітництва;
- проаналізувати еволюцію та сучасний стан економічних відносин між Україною та Швецією;
- дослідити товарну та інвестиційну структуру двосторонньої торгівлі;
- оцінити вплив санкційної політики ЄС на динаміку українсько-шведського співробітництва;
- виявити основні проблеми та бар'єри у співпраці;
- запропонувати стратегічні напрями та інструменти поглиблення ЗЕД України зі Швецією.

Об'єктом дослідження є процес зовнішньоекономічної діяльності України в умовах міжнародного економічного співробітництва.

Предметом дослідження є механізми, особливості та чинники розвитку ЗЕД України у двосторонньому економічному співробітництві зі Швецією.

Методи дослідження. У процесі написання дипломної роботи використано такі методи дослідження:

- системний аналіз – для вивчення структури економічної взаємодії;
- історико-логічний метод – для аналізу етапів еволюції відносин між Україною та Швецією;
- порівняльний аналіз – для оцінки інвестиційного клімату та торговельної динаміки;
- економіко-статистичні методи – для обробки й інтерпретації торговельно-економічних показників;
- графічний метод – для візуалізації динаміки торговельно-економічних процесів.

Інформаційною базою дослідження стали аналітичні та статистичні матеріали Державної служби статистики України, Національного банку України, Міністерства економіки, Світового банку, МВФ, Євростату, шведських урядових установ (Swedish Institute, Swedfund), а також наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів, міжнародні угоди, звіти та нормативно-правові акти.

Практичне значення отриманих результатів. Результати дослідження можуть бути використані при розробці державної політики у сфері ЗЕД, вдосконаленні механізмів економічної дипломатії, формуванні двосторонніх торговельних стратегій, а також у діяльності українських підприємств, які орієнтовані на ринок Північної Європи.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ У

ДВОСТОРОННЬОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ ЗІ ШВЕЦІЄЮ

1.1. Теоретичні основи зовнішньоекономічної діяльності

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) є невід'ємною складовою сучасної національної економіки та забезпечує інтеграцію країни у світогосподарські зв'язки. Зовнішньоекономічна діяльність є важливим компонентом національної економіки, що забезпечує розвиток міжнародних відносин шляхом обміну товарами, послугами та капіталом між країнами. Зовнішньоекономічна діяльність охоплює різноманітні економічні відносини між суб'єктами господарювання різних країн, що включають експортно-імпортні операції, інвестиції, співпрацю у сфері технологій та інші форми міжнародної економічної взаємодії. Вона є важливим елементом економічного розвитку, оскільки сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках, залученню іноземного капіталу та впровадженню інновацій.

Згідно з положеннями Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», визначення основних понять, суб'єктів і видів ЗЕД докладно наведено в Додатку В. Основні положення цього закону регламентують правові, економічні та організаційні засади здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні, а також визначають суб'єктів ЗЕД та їхні права й обов'язки. Варто зазначити, що законодавча база України у сфері ЗЕД ґрунтується на принципах свободи зовнішньоекономічної діяльності, рівності суб'єктів господарювання незалежно від форми власності, недискримінації та верховенства права. Ці принципи закріплені в національному законодавстві та відповідають міжнародним нормам. Зовнішньоекономічна діяльність, як зазначають Krugman P. та Obstfeld M. [2,с.12-25] є важливим елементом економічного розвитку, оскільки

сприяє розширенню ринків збуту, залученню інвестицій і впровадженню інноваційних технологій. У сучасних умовах глобалізації саме активна участь у міжнародних економічних зв'язках визначає конкурентоспроможність національних економік. Таким чином, теоретичні основи ЗЕД включають розуміння її сутності, принципів, правових засад та ролі у забезпеченні сталого економічного зростання держави. Для детального ознайомлення з нормативно-правовим забезпеченням ЗЕД пропонується звернутися до Додатку В, в якому представлено повний текст Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності є основою для регулювання міжнародних економічних відносин. Сучасна наука виділяє три групи принципів, якими керуються суб'єкти при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності (див.рис.1.1).

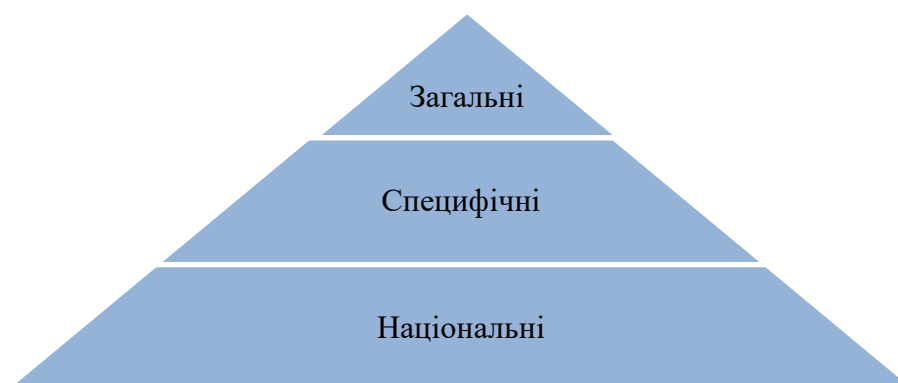

Рисунок 1.1 – Рівні принципів ЗЕД

Джерело: складено автором на основі [3,с.17-25]

Загальні принципи зовнішньоекономічної діяльності – це визнані у всьому світі правила, яких дотримуються всі учасники ділових операцій:

- а) науковість - розвиток зовнішньоекономічної діяльності здійснюється відповідно до об'єктивних економічних законів;
- б) системність - між окремими складовими зовнішньоекономічної діяльності існують міцні взаємозв'язки;
- в) взаємовигідність - кожний партнер, який бере участь у міжнародних операціях, має отримувати вигоду (прибуток).

Специфічні принципи зовнішньоекономічної діяльності – стосуються тих держав, які підписали той чи інший правовий акт міжнародних організацій в якому закріплені ці принципи.

Найбільш повний перелік принципів організації зовнішньоекономічної діяльності надається в Хартії економічних прав і обов'язків держав, прийнятій Спеціальної сесією ООН у 1974 році. Серед них:

- а) суверенна рівність усіх держав; ненапад і невтручання у внутрішні справи;
- б) зваємна та справедлива вигода;
- в) мирне співіснування;
- г) рівноправність і самовизначення народів;
- д) мирне регулювання спорів;
- е) усунення несправедливості, що виникає внаслідок застосування сили та позбавляє націю засобів для її нормального розвитку;
- ж) сумлінне виконання міжнародних обов'язків;
- з) повага прав людини и основних свобод;
- и) сприяння міжнародній соціальній справедливості;
- к) міжнародне співробітництво з метою розвитку;
- л) вільний доступ до морів і від них – до країн, що їх не мають (згідно хартії економічних прав і обов'язків держав).

Національне законодавство України закріплює основні принципи, що визначають правові та організаційні засади здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Ці принципи спрямовані на формування сприятливого інвестиційного клімату, розвиток міжнародної економічної співпраці та забезпечення захисту інтересів суб'єктів господарювання.

Одним із ключових є принцип суверенітету народу України, який надає українському народу виключне право самостійно реалізовувати зовнішньоекономічні ініціативи та брати участь у формуванні міжнародних економічних відносин, водночас дотримуючись усіх раніше взятих зобов'язань. Важливим є також принцип свободи зовнішньоекономічного підприємництва, що гарантує можливість суб'єктам господарювання безперешкодно вступати у

міжнародні комерційні зв'язки та здійснювати зовнішньоекономічну діяльність у формах, не заборонених чинним законодавством. При цьому результати такої діяльності залишаються у їх власності, а будь-яке вилучення отриманих активів можливе лише у випадках, чітко визначених законами. Не менш значущим є принцип юридичної рівності та недискримінації, який забезпечує рівні права для всіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності незалежно від форми власності. Законодавство забороняє дискримінаційні дії як з боку державних органів, так і з боку інших учасників ринку, що могли б обмежити права учасників ЗЕД. Крім того, принцип верховенства закону визначає, що всі правовідносини у сфері ЗЕД регулюються виключно законами України, і ніякі підзаконні акти не можуть створювати для суб'єктів гірші умови, ніж передбачено законодавчими актами. Забезпечення однакового захисту інтересів усіх суб'єктів господарської діяльності, включаючи іноземних партнерів, передбачає принцип захисту інтересів суб'єктів ЗЕД. Цей принцип поширюється як на діяльність в межах країни, так і за її кордонами відповідно до норм міжнародного права. Останнім із базових принципів є принцип еквівалентності обміну, який спрямований на забезпечення балансу у зовнішньоекономічних відносинах, запобігання демпінгу та недопущення ввезення або вивезення товарів сумнівної якості.

Таким чином, теоретичні основи ЗЕД включають її сутність, основні форми та принципи, що визначають ефективність зовнішньоекономічної діяльності. Взаємодія на міжнародному рівні сприяє розвитку національних економік, залученню інвестицій та обміну технологіями. Дотримання ключових принципів ЗЕД створює сприятливі умови для успішного виходу українських підприємств на світовий ринок, а також дозволяє органам державної влади ухвалювати ефективні управлінські рішення у сфері міжнародної економічної діяльності. Це, своєю чергою, сприяє формуванню дієвої стратегії державної зовнішньоекономічної політики та посиленню конкурентоспроможності країни на глобальному рівні.

1.2. Еволюція двосторонніх економічних відносин між Україною та Швецією

Економічні відносини між Україною та Швецією мають глибоке історичне коріння, яке сягає кінця XVIII століття. У цей період відбувалася шведська колонізація українських земель, що заклало основу для подальшої економічної співпраці між двома країнами. На прикладі економічної співпраці між Україною та Швецією в кінці XVIII та на початку XX століття можна простежити зусилля обох країн у підтримці принципів постійного нейтралітету та національної конкурентоспроможності економіки [3,с.47-61].

Еволюція двосторонніх економічних відносин між Україною та Швецією пройшла через кілька етапів розвитку, суттєво вплинувши на торгівлю, інвестиції та співробітництво в різних галузях. Нижче розглянемо основні аспекти цього розвитку. Детальна лінія часу еволюції двосторонніх економічних відносин між Україною та Швецією зазначено у Додатку В.

На ранніх початках співпраці перші контакти між Україною та Швецією відбулися ще в період Гетьманщини, коли гетьман Іван Мазепа уклав союз із шведським королем Карлом XII під час Великої Північної війни. Хоча цей союз не призвів до довготривалих економічних відносин, він заклав підґрунтя для майбутньої співпраці.

Відносини України зі Швецією почали розвиватися активно після здобуття Україною незалежності. 19 грудня 1991р. Швеція першою серед держав Північної Європи визнала незалежність України. Дипломатичні відносини між Україною та Швецією встановлено 13 січня 1992р. Після встановлення дипломатичних відносин між двома державами у вересні 1992 року було відкрите Посольство Королівства Швеція в Україні, що сприяло формуванню торговельно-економічного співробітництва, включаючи створення спільних підприємств та розвиток торгівлі товарами і послугами [3 с.47-61].

Вже в ті роки було укладено перші важливі угоди, які заклали основу для подальшого розвитку співробітництва:

- Угода про торговельно-економічне співробітництво (1995 р.)
- Угода про сприяння і взаємний захист інвестицій (1996 р.)
- Конвенція про уникнення подвійного оподаткування (1998 р.)

Розширення торгівлі та інвестицій – у 2000-х роках двосторонні економічні відносини між Україною та Швецією почали стрімко розвиватися. Зростання економічної активності супроводжувалося такими тенденціями:

- Шведські інвестиції: Швеція стала одним з провідних інвесторів в економіку України серед європейських країн. Більша частина шведських інвестицій надійшла у переробну промисловість, оптову та роздрібну торгівлю, сільське господарство, фінансову та страхову діяльність, будівництво, сферу харчової промисловості, тощо [5]. Наприклад, відомою інвестицією стала компанія «Чумак», яка була заснована шведськими бізнесменами в Україні [9].
- Торговельна діяльність: основними експортними позиціями України стали чорні метали, продукція машинобудування та аграрна продукція. Імпорт зі Швеції включав високотехнологічне обладнання, транспортні засоби, хімічну продукцію та папір [5].
- Підписання ключових угод: було укладено кілька двосторонніх угод щодо сприяння торгівлі й інвестиціям, що спростило вихід українських компаній на шведський ринок.

Важливу роль у зміцненні економічних зв'язків відігравало прагнення України до євроінтеграції, що сприяло адаптації її економіки до європейських стандартів та залученню іноземних партнерів.

Сучасний стан співпраці українсько-шведських відносини продовжує розширюватися:

- Спільна робота в обороні: Швеція працює з Україною з метою сприяння розвитку та модернізації оборонно-промислової бази та визначення можливостей для тіснішої співпраці, зокрема у виробництві пріоритетних типів зброї та

боєприпасів. Президент України Володимир Зеленський і прем'єр-міністр Королівства Швеція Ульф Крістерссон 31 травня 2024 року у Стокгольмі підписали Угоду про співробітництво у сфері безпеки. Упродовж 2024–2026 років Швеція надасть нашій країні військову допомогу на 75 млрд шведських крон (близько 6,5 млрд євро), що приблизно становитиме 2,2 млрд євро на рік. Сума допомоги зростатиме протягом десятирічного терміну дії документа. [8].

- Співпраця в енергетиці: у 2009 році Україна та Швеція підписали угоду щодо співпраці у сфері відновлювальних джерел енергії, що сприяло впровадженню екологічних технологій в Україні.
- Інновації та цифрова економіка: шведські компанії активно інвестують у розвиток стартапів, IT-індустрію та інфраструктурні проекти.

Міжнародні економічні угоди відіграють ключову роль у подальшому розвитку економічного партнерства між Україною та Швецією. Найважливіші з них:

- Угода про асоціацію між Україною та ЄС (2014 р.), яка відкрила можливості для вільної торгівлі та залучення інвестицій. Швеція стала одним із активних учасників цих процесів, сприяючи реформам та надаючи фінансову допомогу.
- Угода про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС (DCFTA), що дозволила знизити митні бар'єри між Україною та європейськими країнами, зокрема Швецією [9].
- Шведська програма міжнародної допомоги Україні. У рамках цієї програми Швеція підтримує проекти з розвитку інфраструктури, енергетики та реформи державного управління в Україні.

Таким чином, двосторонні економічні відносини між Україною та Швецією демонструють стійку позитивну динаміку, значною мірою завдяки міжнародним економічним угодам та активній взаємодії у стратегічних секторах економіки.

1.3 Методологічні підходи до дослідження зовнішньоекономічної діяльності у двосторонньому співробітництві

Методологічні підходи до дослідження зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) є важливим аспектом вивчення двостороннього співробітництва між країнами. Ці підходи дозволяють оцінити ефективність зовнішньоекономічних відносин та розробити стратегії їх подальшого розвитку. Дослідження цієї сфери є важливим для формування ефективної політики співпраці та забезпечення сталого розвитку економіки. Розглянемо основні методичні засади [12, с.1-19],[13,с.134-141],[15,с.149-153] дослідження ЗЕД у контексті українсько-шведських відносин (див.рис.1.2).

Рисунок 1.2 – Основні методологічні підходи до дослідження ЗЕД

Джерело: складено автором на основі [12], [13], [15]

Системний підхід — передбачає розгляд ЗЕД як комплексної системи, що складається з взаємопов'язаних елементів: суб'єктів господарювання, державних інституцій, фінансових установ та міжнародних партнерів. Він дає змогу виявити структурні зв'язки між цими елементами, що сприяє розробці ефективних стратегій двостороннього співробітництва.

Інституційний підхід — акцентує увагу на впливі правових норм, політичних рішень та економічних інститутів на ЗЕД. Наприклад, міжнародні угоди, такі як Угода про асоціацію між Україною та ЄС, створюють правові рамки для співпраці.

Компаративний підхід — дозволяє оцінити ефективність двостороннього співробітництва шляхом порівняння торговельних моделей різних країн. Наприклад, дослідження показують, що Україна має найбільш ефективні торговельні відносини з країнами з розвинуеною ринковою економікою, тоді як взаємодія з державами, що розвиваються, часто стикається з бар'єрами.

Емпіричний підхід — застосування емпіричних методів включає аналіз статистичних даних, опитування, кейс-стаді та економетричне моделювання. Наприклад, використання гравітаційної моделі торгівлі допомагає оцінити вплив географічної відстані, ВВП партнерів та торговельних бар'єрів на обсяги двосторонньої торгівлі.

Економіко-математичне моделювання та прогнозування — прогнозування розвитку ЗЕД базується на математичних моделях та сценарному аналізі. Зокрема, регресійний аналіз дозволяє визначити залежність між макроекономічними показниками та обсягами зовнішньої торгівлі. Це дає змогу підприємствам і урядам ефективніше планувати свою зовнішньоекономічну діяльність.

Теоретико-методологічна база дослідження ЗЕД включає праці вітчизняних і закордонних вчених щодо проблем управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств. Зокрема, Л. Михайлова та Л. Дашутина [12] у своїх дослідженнях застосовують економіко-статистичні методи для вивчення кон'юнктури світових ринків й експортно-імпортних операцій. Методологічні підходи до дослідження ЗЕД у двосторонньому співробітництві забезпечують комплексний аналіз взаємодії між країнами. Використання системного, інституційного, компаративного та емпіричного підходів сприяє формуванню ефективних стратегій міжнародного співробітництва. Особливу увагу слід приділяти аналізу правового середовища, макроекономічних показників та прогнозуванню перспектив розвитку економічних відносин.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ У ДВОСТОРОННЬОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ З ШВЕЦІЄЮ

2.1. Аналіз сучасних тенденцій та напрямів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) України у співпраці з Швецією

Зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) України є ключовим елементом її економічного розвитку та інтеграції у світову економіку. Серед європейських партнерів особливе місце займає Швеція, яка активно підтримує Україну в різних сферах, включаючи економічну співпрацю, інвестиції та гуманітарну допомогу. Розглянемо сучасні тенденції та напрями ЗЕД України у співпраці з Швецією, з акцентом на торговельні відносини, інвестиційну діяльність та перспективи подальшого розвитку.

Щодо торговельних відносин, торгівля між Україною та Швецією демонструє стійку позитивну динаміку (див.рис.2.1). За даними Державної служби статистики [19] України в 2018 році товарообіг поступово відновлювався до рівня близько 600 млн.дол.США після економічних труднощів в Україні та впровадження міжнародних санкцій щодо Росії. В 2019 році товарообіг становив близько 700 млн.дол.США. Але вже в 2020 році через пандемію COVID-19 торгівля знизилася до близько 500 млн.дол.США.

За даними Міністерства економіки України [26], у 2022 році обсяг двосторонньої торгівлі товарами та послугами між країнами склав 800 млн. доларів США, що на 15% більше порівняно з попереднім роком (2021 рік – 600 млн.дол.США). У 2023 році цей показник перевищив 900 млн. доларів США, демонструючи зростання попри виклики, пов'язані з війною та логістичними обмеженнями.

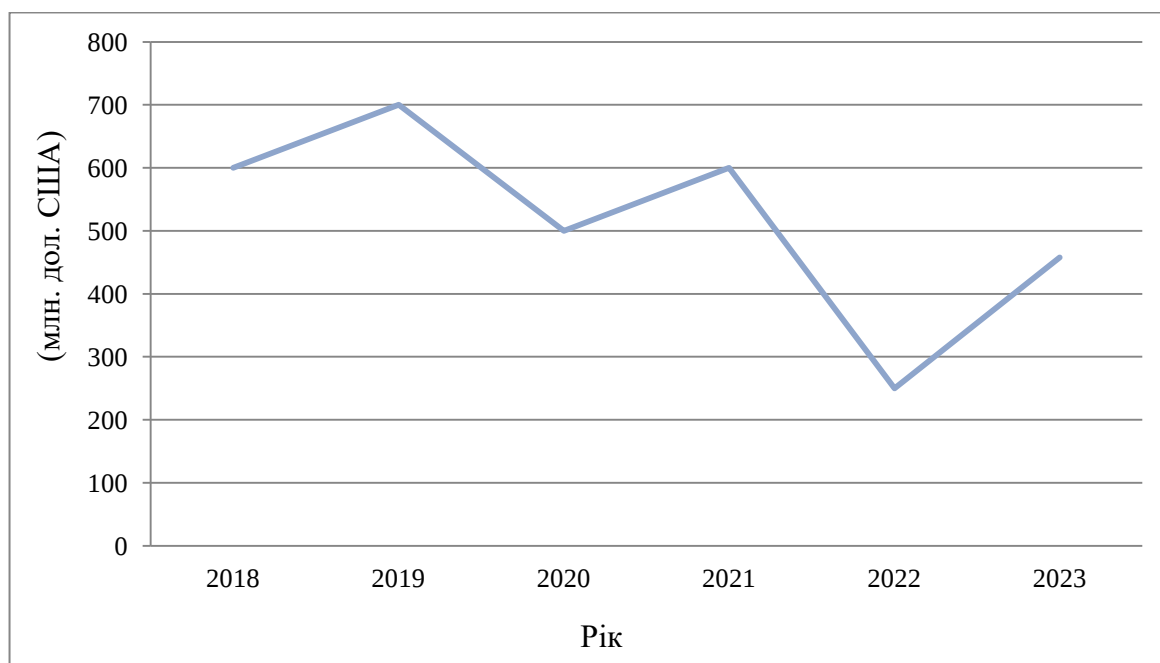

Рисунок 2.1 – Динаміка обсягів торгівлі між Україною та Швецією (2018–2023 роки)

Джерело: складено автором на основі [19], [26]

Основними статтями українського експорту до Швеції є продукція агропромислового комплексу, а також металургійна продукція та вироби машинобудування. Зі свого боку, Швеція експортує до України транспортні засоби, обладнання для промисловості, фармацевтичні препарати та продукцію хімічної промисловості. Важливим аспектом є зростання частки високотехнологічної продукції в структурі експорту України до Швеції. Це свідчить про поступову диверсифікацію українського експорту та підвищення його доданої вартості. Крім того, спостерігається збільшення обсягів торгівлі послугами, зокрема у сфері інформаційних технологій та консалтингу.

Розширення співробітництва в ІТ-Секторі: Україна має значний потенціал для розвитку співпраці з Швецією в сфері інформаційних технологій. Програма, така як TechStep Sweden [27], спрямовані на підтримку українських ІТ-компаній у виході на ринок Швеції. TechStep Sweden — це комплексна програма, спрямована на прискорення виходу на шведський ринок для відібраних українських компаній. Ініціатива реалізується у співпраці з ключовими стейкхолдерами шведської технологічної екосистеми та передбачає навчання, коучинг і можливості для

нетворкінгу у Швеції. Програма реалізується у співпраці з Open Trade Gate Sweden, Офісом з розвитку підприємництва та експорту та національним проектом Дія.Бізнес у співпраці з IT Ukraine Association, і допомагає технологічним компаніям масштабуватися, знаходити партнерів та розширювати міжнародну співпрацю.

Стан ІТ-сектору України з 2021 року по 2024 року (див.рис.2.2):

- Український ІТ-сектор став єдиною експортною галуззю, яка у 2022 році продемонструвала позитивну динаміку розвитку — 5,8% порівняно з попереднім довоєнним роком.
- Завдяки своїй гнучкості та реактивності сектор приніс українській економіці 7,3 млрд.дол.США експортних надходжень.
- Внаслідок повномасштабного вторгнення 70,8% ІТ-компаній провели незаплановану релокацію, з них –16,7 % компаній провели повну чи часткову релокацію за кордон.
- За 9 місяців 2024 року експорт ІТ-послуг приніс Україні приблизно 4,8 млрд.дол.США — на 5% менше, ніж за той самий період 2023 року. Серед основних причин падіння виторгу можна виділити скорочення іноземних замовників, міграцію компаній за кордон і відкриття офісів в інших країнах.

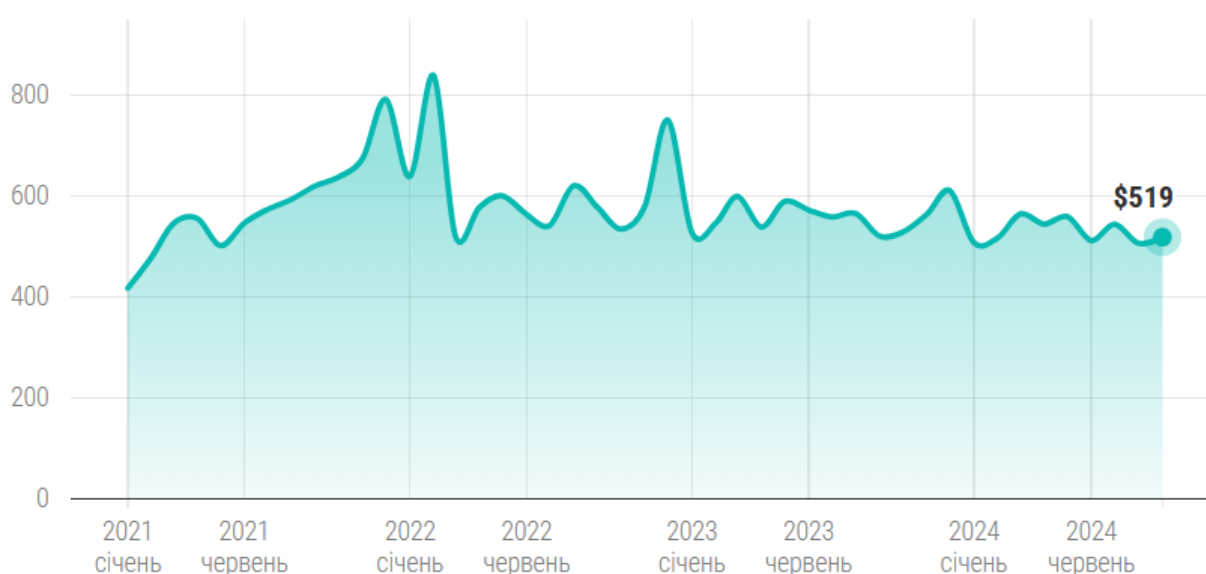

Рисунок 2.2 – Обсяг ІТ-експорту з України (2021-2024р)

Джерело: [28]

У вересні 2024 року обсяг ІТ-експорту з України становив 519 млн.дол.США. Це на 12 млн.дол.США (або на 2,4%) більше, ніж у серпні. Щомісячні показники в 2024 році продовжують триматися на рівні 500+млн.дол.США. Найкращий результат був у березні й травні — 565 млн.дол.США і 560 млн.дол.США відповідно.

Щодо перспектив подальшої співпраці, розвиток зовнішньоекономічної діяльності між Україною та Швецією має значний потенціал. По-перше, перспективним напрямом є енергетика та енергоефективність. Швеція має значний досвід у впровадженні відновлюваних джерел енергії та технологій енергоефективності. Сьогодні Швеція виробляє понад 60% електроенергії з відновлювальних джерел й фактично не залежить від викопного палива. Спільні проекти у цій сфері сприятимуть зменшенню енергозалежності України та підвищенню екологічної стійкості. Україна і Швеція успішно співпрацюють у сфері виробництва нового виду палива для реакторів типу ВВЕР. Українські фахівці спільно з компанією Westinghouse створили технологію використання західного палива на радянських реакторах, що дозволяє Україні зменшити залежність від російського ядерного палива [17]. Також фінансування через Фонд Східноєвропейського партнерства з енергоефективності та довкілля (E5P) є багатодонорським фондом, створеним для підтримки проектів з підвищення енергоефективності та захисту довкілля в країнах Східної Європи, зокрема в Україні. Швеція є одним із найбільших вкладників цього фонду поряд з Європейським Союзом. Уряд Швеції виділив 26,4 млн. євро через Фонд E5P для підтримки проектів з підвищення енергоефективності в Україні. Ці кошти спрямовуються на реалізацію інфраструктурних проектів щодо централізованого опалення й розвитку міського електротранспорту [17].

По-друге, важливим напрямом є інформаційні технології та інновації. Український ІТ-сектор демонструє швидке зростання та конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Співпраця з шведськими компаніями у галузі цифрових технологій та стартапів може призвести до взаємовигідних результатів. Також співпраця зосереджена на доступі до інноваційних технологій та інвестиціях в

українські технологічні стартапи для сприяння розвитку цифрової інфраструктури. Успішні кейси співпраці включають відкриття R&D центрів шведських компаній у Києві, Львові та Дніпрі. Зокрема, компанія Ericsson активно інвестує в розвиток 5G-технологій в Україні.

Не менш важливим є агропромисловий комплекс. Україна є одним з провідних експортерів сільськогосподарської продукції. Впровадження шведських інновацій та технологій у аграрний сектор може підвищити продуктивність та якість української продукції. Обмін досвідом у сталому землеробстві та використанні передових агротехнологій, що допомагає модернізувати український аграрний сектор.

Наступним важливим вектором є інфраструктурні проекти. Відбудова та модернізація інфраструктури є пріоритетом для України. Шведський досвід у цій сфері може бути корисним для реалізації масштабних проектів з реконструкції транспортних та комунальних об'єктів. Априклад, шведська компанія Scania бере участь у відновленні транспортної системи України, постачаючи екологічний громадський транспорт.

І нарешті кліматичні ініціативи та екологічні технології. Важливим напрямом подальшої співпраці є розвиток проектів, спрямованих на зменшення викидів CO₂ та покращення екологічної ситуації в Україні, зокрема через модернізацію промислових об'єктів і використання чистих технологій.

Аналіз зовнішньоекономічних відносин між Україною та Швецією свідчить про значний потенціал для подальшого розвитку співпраці. Поглиблення економічних зв'язків, залучення інвестицій та спільна робота у стратегічних сферах сприятимуть не лише відновленню України, але й створенню міцної основи для майбутнього партнерства. Важливими чинниками подальшої співпраці є розширення договірно-правової бази, участь українських підприємств у міжнародних виставках і форумах, а також активізація ділової дипломатії.

Таким чином, співпраця між Україною та Швецією залишається перспективною та взаємовигідною, а розширення її напрямків сприятиме економічному зростанню обох країн.

2.2. Експортно-імпортна структура та інвестиційні потоки між Україною та Швецією

Швеція є найбільшим торговельним партнером України у Північній Європі. Економіка Швеції є експортно-орієнтовною. Упродовж останніх років вона демонструвала сталу динаміку зростання та відзначалася високим ступенем концентрації виробництва і капіталу. Промислові галузі економіки Швеції забезпечують високий рівень конкурентоспроможності національної економіки країни та здійснюють значний внесок у ВВП, який становив у 2021 році 22,1%. За рейтингом Світового банку «Doing Business» Швеція посідає 10 місце серед 190 країн світу, а за індексом конкурентоспроможності економіки – 8 місце (за оцінкою Світового економічного форуму) [19].

Торговельно-економічні відносини між Україною та Швецією є важливою складовою зовнішньої політики обох країн. Аналіз динаміки та структури експортно-імпортних операцій дозволяє оцінити ефективність співпраці та визначити перспективні напрями розвитку.

У період з 2020 по 2024 рік обсяги експортно-імпортних операцій між Україною та Швецією зазнали певних коливань.

За перші три квартали 2020 року загальний обсяг торгівлі товарами та послугами між двома країнами скоротився на 12,6% і склав 439,9 млн. доларів США. Експорт з України становив 116,9 млн. доларів США (зменшення на 9,9%), імпорт зі Швеції – 323 млн. доларів США (зменшення на 13,6%). У цілому за результатами січня-жовтня 2023 року загальний товарообіг між Україною та Швецією становив 457,5 млн. дол. США, що більше за аналогічний період 2022 року (249,5 млн. дол. США) на 83,4%. Обсяг експорту товарів за січень-жовтень 2023 року з України до Швеції збільшився на 21,2% порівняно з аналогічним періодом 2022 року та становив 83,3 млн. дол. США [22].

Згідно з даними Державної служби статистики України, у 2024 році експорт товарів з України становив 41,73 млрд доларів США, що на 15,3% більше

порівняно з 2023 роком; імпорт – 70,75 млрд доларів США, що на 11,3% більше порівняно з 2023 роком. Негативне сальдо склало 29,02 млрд доларів США [19]. Хоча ці дані стосуються загальної зовнішньої торгівлі України, вони відображають загальні тенденції, які впливають і на торгівлю зі Швецією.

Основними статтями експорту з України до Швеції у жовтні 2023 року були:

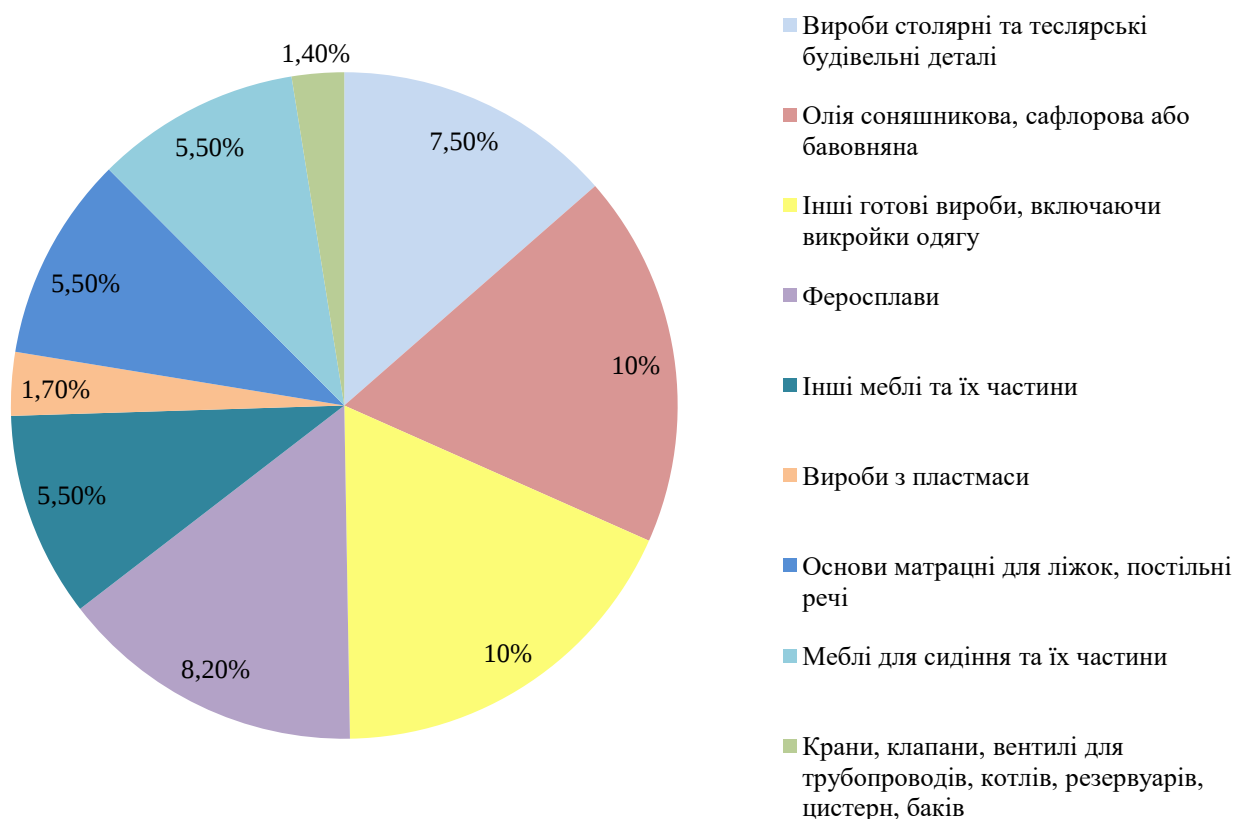

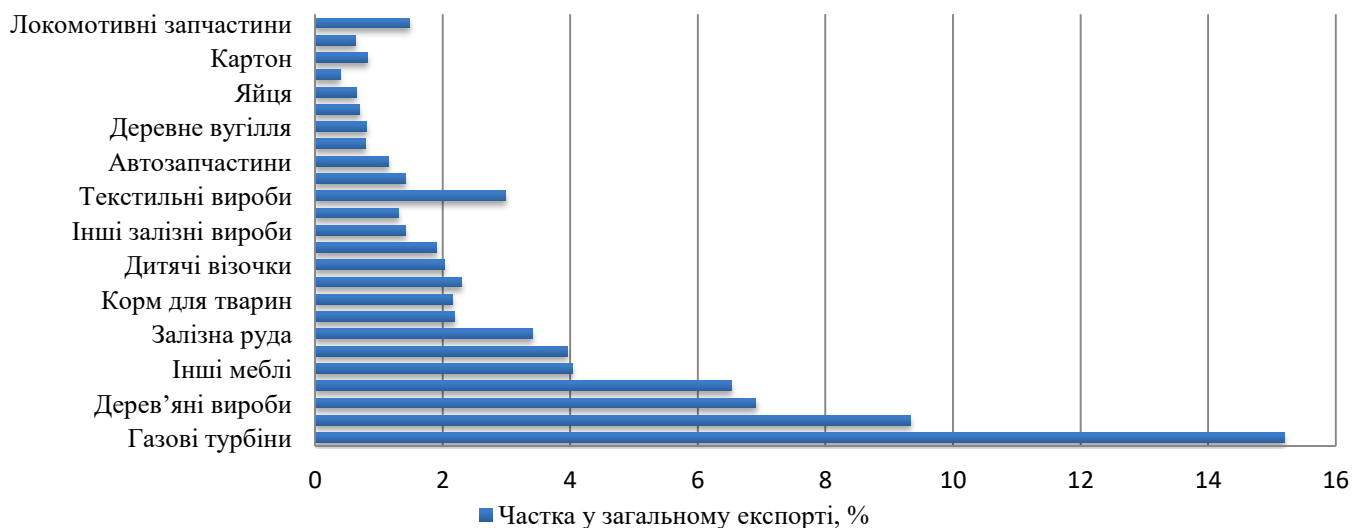
Рисунок 2.3 – Основні товари експортовані з України в Швецію у 2023 р.

Джерело: складено автором на основі [22]

У 2023 році Україна експортувала до Швеції 106млн.дол.США. Основними продуктами, які Україна експортувала до Швеції, були газові турбіни (16,1 млн.дол.США), олія (9,93 млн.дол.США) і деревообробні вироби (7,35 млн.дол.США). За останні 5 років український експорт до Швеції скоротився на 0,083% у річному обчисленні з 107 млн.дол.США. у 2018 році до 106 млн.дол.США. у 2023 році. У жовтні 2024 року Україна найбільше експортувала в Швецію залізничні вантажні контейнери (66,7 млн. шведських крон), газові турбіни (28,1 млн. шведських крон), олію (7,26 млн. шведських

крон), пакувальні мішки (5,59 млн. шведських крон) та інші тканинні вироби (5,56 млн. шведських крон), (див.рис.2.4).

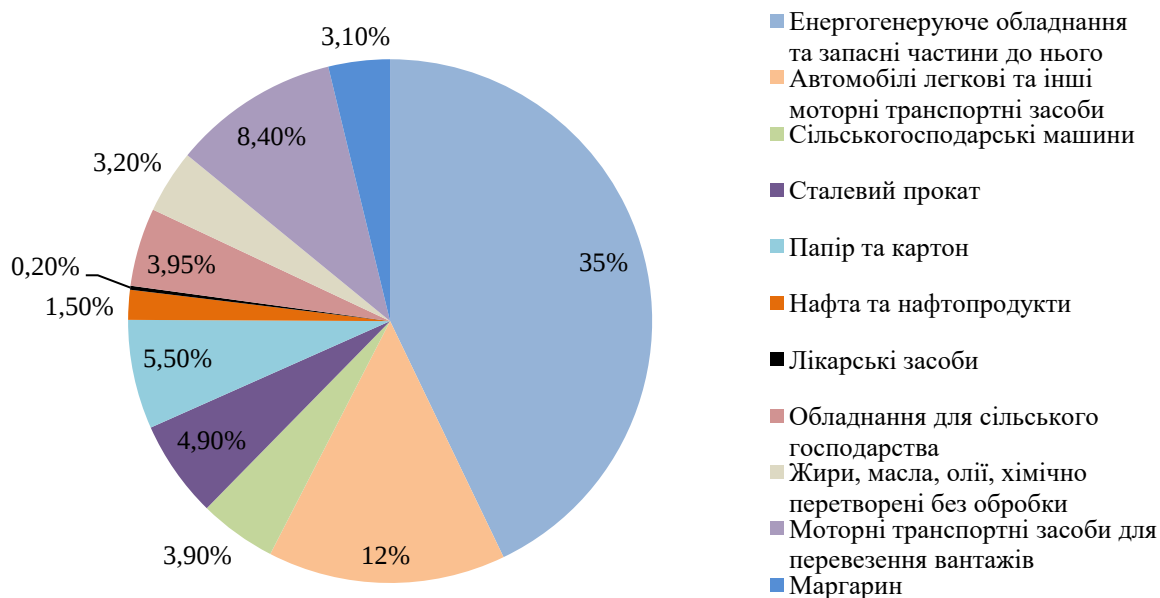
Експорт з України в Швецію 2023 р.

Рисунок 2.4 – Експорт з України в Швецію 2023 р.

Джерело: складено автором на основі [24]

У 2023 році Україна імпортувала зі Швеції 828 млн.дол.США. Основними статтями імпорту зі Швеції до України у жовтні 2023 року були:

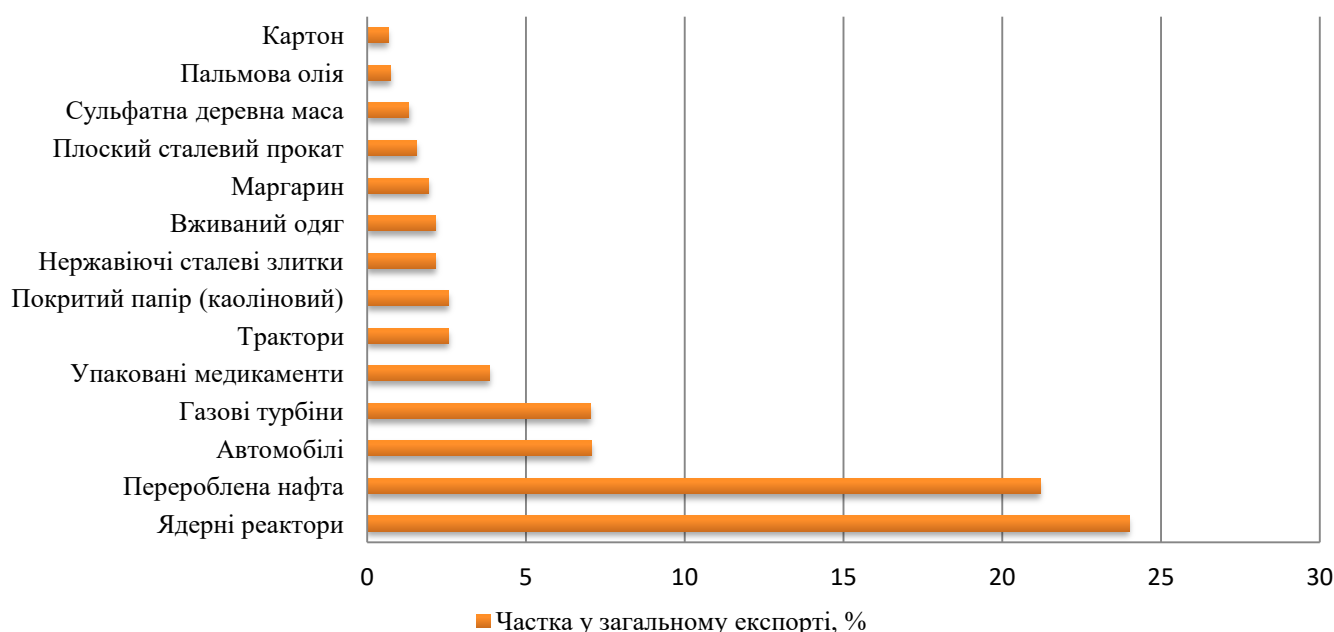

Рисунок 2.5 – Основні товари імпортовані в Україну зі Швеції у 2023 р.

Джерело: складено автором на основі [22]

Основними продуктами, які Україна імпортувала зі Швеції, були ядерні реактори (198 млн.дол.США), нафтопродукти (176 млн.дол.США) і автомобілі (58,6 млн.дол.США). За останні 5 років імпорт в Україну зі Швеції зріс на 12,4% у річному обчисленні з 462 млн.дол.США у 2018 році до 828 млн.дол.США у 2023 році. У жовтні 2024 року найбільшими імпортованими товарами в Україну зі Швеції були автомобілі (32,2 млн. шведських крон), товари, не зазначені в іншому місці (29,1 млн. шведських крон), обладнання для підготовки ґрунту (22,4 млн. шведських крон), папір, крейдований каоліном (16,7 млн. шведських крон) і злитки з нержавіючої сталі (16,3 млн. шведських крон). Основними статтями експорту послуг до Швеції залишалися послуги у сфері телекомунікацій, комп'ютерні та інформаційні, ділові і транспортні послуги, послуги з ремонту та обслуговування, а також послуги з переробки матеріальних ресурсів.

Імпорт в Україну зі Швеції, 2023 р.

Рисунок 2.6 – Імпорт в Україну зі Швеції 2023 р.

Джерело: складено автором на основі [24]

Оцінки економічної складності на основі торгових даних (ECI trade), патентних даних (ECI technology) і даних публікацій досліджень (ECI research).

Ці три показники складності дають змогу краще пояснити майбутнє економічне зростання.

Індекс економічної комплексності (ECI) є показником виробничих характеристик економіки країни, що відображає її здатність створювати та експортувати складні, технологічно розвинені продукти. У 2023 році Швеція займала 9 місце серед 132 країн за індексом економічного розвитку (ECI 1,53), тоді як Україна посіла 47 місце з ECI 0,39 [25]. Це свідчить про значну відмінність у структурі економік двох країн. Високий ECI Швеції означає, що її економіка більш диверсифікована, має складні виробничі ланцюги та експортує технологічно розвинені продукти. Україна ж має нижчий рівень економічної комплексності, що вказує на більшу залежність від сировинного експорту та менш розвинену промислову базу.

У категорії Economic Complexity (Research) Швеція займає 6 місце з 140 країн (2,04), тоді як Україна – 76 місце (-0,46) [25]. Це свідчить про вищий рівень науково-дослідницького потенціалу Швеції, що сприяє розвитку передових технологій.

У категорії Economic Complexity (Technology) Швеція є світовим лідером (1 місце з 96, показник 1,56), що підтверджує її передові позиції у технологічному секторі. Україна займає 39 місце (0,58), що є непоганим результатом, проте суттєво поступається лідерам [25].

Наявність значного розриву між економічною комплексністю України та Швеції вказує на необхідність стратегічного розвитку української економіки, розширення високотехнологічного виробництва та диверсифікації експорту. Впровадження інновацій, активізація науково-дослідницької діяльності та розширення міжнародного співробітництва, зокрема зі Швецією, можуть сприяти зростанню конкурентоспроможності України та покращенню її позицій у світовій економіці.

Швеція є одним із провідних інвесторів в українську економіку. За наявними даними [30], сукупний обсяг шведських інвестицій в Україну становить приблизно 540 млн.дол.США станом на 2020 рік. Це свідчить про стабільний

інтерес шведських компаній до українського ринку та їхню готовність інвестувати в різні сектори економіки. Варто зазначити, що у 2014 році Швеція випала з десятки найбільших інвесторів в Україну через вихід з українського ринку її найбільших банків – Swedbank і SEB. Кількість шведських інвестицій з 2014 року не падає. У 2014-му наші інвестиції (сумарні) склали 340 млн.дол.США, до кінця 2020 року – 540млн.дол.США. Однак, попри це, шведські інвестиції продовжували надходити в Україну, що свідчить про стійкий інтерес шведського бізнесу до української економіки.

У 2023 році уряд Швеції затвердив нову стратегію співробітництва з Україн шведські інвестиції в Україну до 2025 року, аналізою на період 2023-2027 років, передбачивши виділення 6 млрд шведських крон (приблизно 522 млн. євро) на проекти з відновлення та реформування України [16]. Це найбільша двостороння програма допомоги в історії Швеції, що підкреслює стратегічну важливість партнерства між двома країнами. Кошти спрямовуються на підтримку реформ у сферах верховенства права, прав людини, гендерної рівності, а також на розвиток відновлюваної енергетики та енергоефективності.

Окрім того, значна увага приділяється зміцненню громадянського суспільства та підтримці демократичних інституцій в Україні. У рамках цієї стратегії Швеція також надає торговельні та інвестиційні гарантії для компаній, які співпрацюють з Україною. Зокрема, у 2024 році уряд Швеції планує виділити 333 млн. шведських крон на експортні кредитні гарантії для шведських підприємств, що працюють на українському ринку [16]. Це сприятиме активізації бізнес-активності та залученню нових інвестицій в економіку України. Крім того, уряд Швеції розглядає можливість розширення програм підтримки українських підприємств, зокрема через спеціальні фонди для фінансування малого та середнього бізнесу, що дасть змогу підприємцям отримати доступ до передових технологій і фінансових ресурсів.

Швеція інвестує 4 млн. євро в новий проект в Україні – ENSU27. Проект «Institutional cooperation on EU-accession in the environment and waste sector» (ENSU27) є міжнародним проектом технічної допомоги, запущеним Швецією для

підтримки України у сфері екології та управління відходами. Він реалізовуватиметься до 2027 року. Проєкт спрямований на євроінтеграцію України в цій сфері та передбачає низку напрямків співпраці: євроінтеграція, управління відходами, хімічна безпека.

31 травня 2024 року в Стокгольмі президент України Володимир Зеленський та прем'єр-міністр Швеції Ульф Крістерссон підписали угоду про співпрацю в галузі безпеки. Угода передбачає надання фінансової та військової підтримки, а також співробітництво в розвитку військово-промислового комплексу. Пакет допомоги Україні на суму 13,5 млрд. шведських крон (близько 1,25 млрд. доларів США) є найбільшим з початку повномасштабного вторгнення. На 2024-2026 роки Швеція планує виділити 75 млрд. крон на військову допомогу Україні. Військова допомога охоплює різні напрямки, зокрема авіацію, протиповітряну оборону, бронетехніку, артилерію, покращення морської безпеки, допомогу в розмінуванні та безпілотні апарати. Швеція також погодилася сприяти розвитку сучасного оборонно-промислового потенціалу України [29].

Загалом, протягом останніх років шведські інвестиції в Україну демонструють позитивну динаміку, що сприяє розвитку двосторонніх економічних відносин та зміцненню партнерства між країнами.

Інвестиційна співпраця між Україною та Швецією характеризується асиметричним характером, де шведські інвестиції суттєво переважають над українськими. На відміну від активного інвестиційного співробітництва з боку Швеції, обсяг прямих українських інвестицій в економіку Королівства залишається порівняно невеликим. Для детального аналізу динаміки та структури українських інвестицій у шведську економіку розглянемо дані Державної служби статистики України [19] та НБУ [28] за 2019-2023 роки (див. табл. 1 додатку Ж).

Отже таблиця 1 додатку Ж дає змогу зробити висновок, що аналіз даних свідчить про нестабільну динаміку українських інвестицій у шведську економіку. Якщо у 2019-2021 роках спостерігалось поступове зростання (на 25% у 2020 році та на 40% у 2021 році), то 2022 рік характеризувався різким скороченням

інвестиційних потоків на 57,1% внаслідок російської військової агресії. Втім, уже в II кварталі 2023 року намітилася позитивна тенденція до відновлення інвестиційної активності українських підприємств на шведському ринку, яка продовжилась до I кварталу 2024 року, коли обсяг інвестицій досяг 0,5 млн. дол. США.

За даними Національного банку України [28], у порівнянні з I кварталом 2023 року, обсяг прямих інвестицій з України до Швеції у I кварталі 2024 року збільшився на 66,7%, що свідчить про поступове відновлення довіри українських інвесторів до шведського ринку та стабілізацію економічної ситуації.

Хоча обсяги українських інвестицій у Швецію залишаються незначними в абсолютному вимірі та складають менше 0,1% від загального обсягу прямих інвестицій України за кордон, їх галузева структура становить певний інтерес для аналізу (рис. 2.7).

Українські інвестиції у шведську економіку станом на I квартал 2024 року переважно спрямовані у такі сектори:

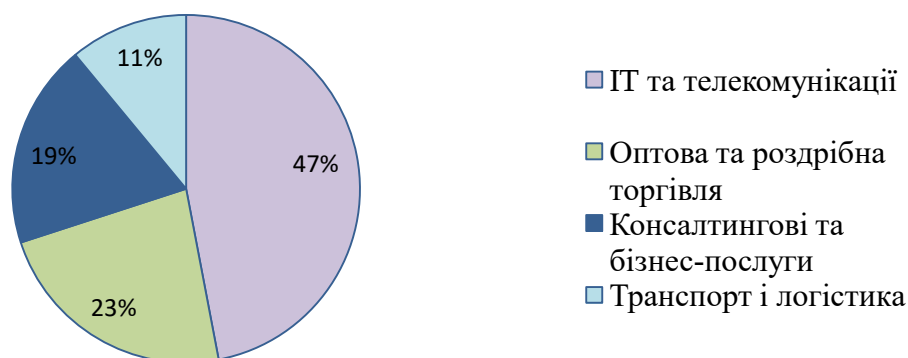

Рисунок 2.7 – Галузева структура українських інвестицій в економіку Швеції, I кв. 2024 р.

Джерело: складено автором на основі [19], [31]

Варто зазначити, що простежується тенденція до зростання частки ІТ-сектору в структурі українських інвестицій у Швецію. Якщо у 2020 році ця частка становила 38%, то у I кварталі 2024 року вона зросла до 47%. Це пояснюється високою конкурентоспроможністю українських ІТ-компаній на міжнародному

ринку та їх прагненням розширити присутність на технологічно розвинених ринках Північної Європи.

Таблиця 2.1 – Порівняльна характеристика інвестиційних середовищ

Критерій	Україна	Швеція
Інвестиційний клімат	Нестабільний	Стабільний
Рівень корупції	Високий	Низький
Доступ до ринків	Обмежений	Вільний
Податкове навантаження	Складне	Прозоре
Захист прав інвесторів	Недостатній	Високий

Джерело: розроблено автором на основі [19]

Порівняння інвестиційного середовища двох країн (див.табл.2.1) вказує на значну різницю у стабільності, прозорості та захисті прав інвесторів. Тому для активізації українських інвестицій у Швецію необхідно вдосконалити внутрішній бізнес-клімат, зменшити регуляторні бар'єри та стимулювати міжнародну експансію українських компаній. За оцінками експертів Міністерства економіки України [16], потенційний обсяг українських інвестицій у Швецію може зрости до 2-3 млн. дол. США протягом найближчих 3-5 років за умови стабілізації безпекової ситуації в Україні та успішної реалізації програм післявоєнного відновлення. Таким чином, незважаючи на поточну асиметрію інвестиційних потоків між Україною та Швецією, існує потенціал для поступового збільшення українських інвестицій у шведську економіку, особливо у високотехнологічних секторах, що може сприяти більш збалансованому економічному співробітництву між двома країнами у довгостроковій перспективі

2.3. Вплив санкційної політики ЄС на українсько-шведське економічне співробітництво

Санкційна політика Європейського Союзу (ЄС) є важливим інструментом впливу на міжнародну економіку та політику. Європейський Союз застосовує

санкційну політику як інструмент обмежувальних заходів, спрямованих на припинення або стримування агресивних дій третіх країн, підтримку демократичних принципів і міжнародного права. Запроваджені обмеження, спрямовані переважно на Російську Федерацію після 2014 року, мали значний вплив не лише на економіку Європи, а й на ділові відносини між країнами ЄС, включаючи Швецію, та Україною. Від початку повномасштабної війни Росії проти України ЄС запровадив 13 пакетів санкцій, які включають торговельні обмеження, фінансові санкції та персональні санкції проти окремих фізичних та юридичних осіб [31].

Основними напрямками санкційної політики ЄС стали:

- Обмеження експорту технологій і стратегічних товарів, що позбавляє росію доступу до високотехнологічної продукції;
- Замороження активів і фінансові обмеження, що ускладнює операції з російськими банками;
- Заборона нафтогазових продуктів у рамках поступового скорочення енергозалежності від росії.

Зазначені заходи суттєво вплинули не лише на російську економіку, а й на країни ЄС та Україну. Хоча ці санкції безпосередньо не стосуються України та Швеції, вони впливають на двосторонню торгівлю через зміну логістичних ланцюгів, доступність ресурсів та переорієнтацію ринків.

Санкційна політика ЄС створила як виклики, так і можливості для українсько-шведського співробітництва. Відхід Росії з європейських ринків та розрив виробничих ланцюгів зумовили потребу у нових постачальниках товарів і послуг, що сприяло активізації економічної взаємодії між Україною та Швецією.

Україна, як одна з найбільш постраждалих від війни країн, отримала значну підтримку з боку Швеції, що виявлялося у фінансовій допомозі, зміні інвестиційних пріоритетів і зростанні експорту до ЄС. Водночас Швеція, яка традиційно була активним торговельним партнером Росії в окремих секторах,

змушена була переглянути свої економічні зв'язки, що також відкрило нові можливості для співпраці з Україною.

Сформовані внаслідок санкцій нові економічні реалії відкрили для України додаткові можливості для поглиблення співпраці зі Швецією, зокрема через переорієнтацію торговельних потоків, інвестиційних ресурсів та інтересу до спільних інноваційних проєктів. На тлі посиленої підтримки з боку європейських партнерів, зростає роль України як перспективного учасника європейських ланцюгів постачання.

Важливим чинником виступає також політична підтримка на міждержавному рівні, що створює сприятливий клімат для укладання довгострокових угод, реалізації проєктів державного-приватного партнерства та розвитку спільних ініціатив у сфері енергетики, цифровізації та відбудови інфраструктури. Все це свідчить про поступову трансформацію українсько-шведського співробітництва з переважно торговельного формату у стратегічне партнерство з високим рівнем взаємної залученості.

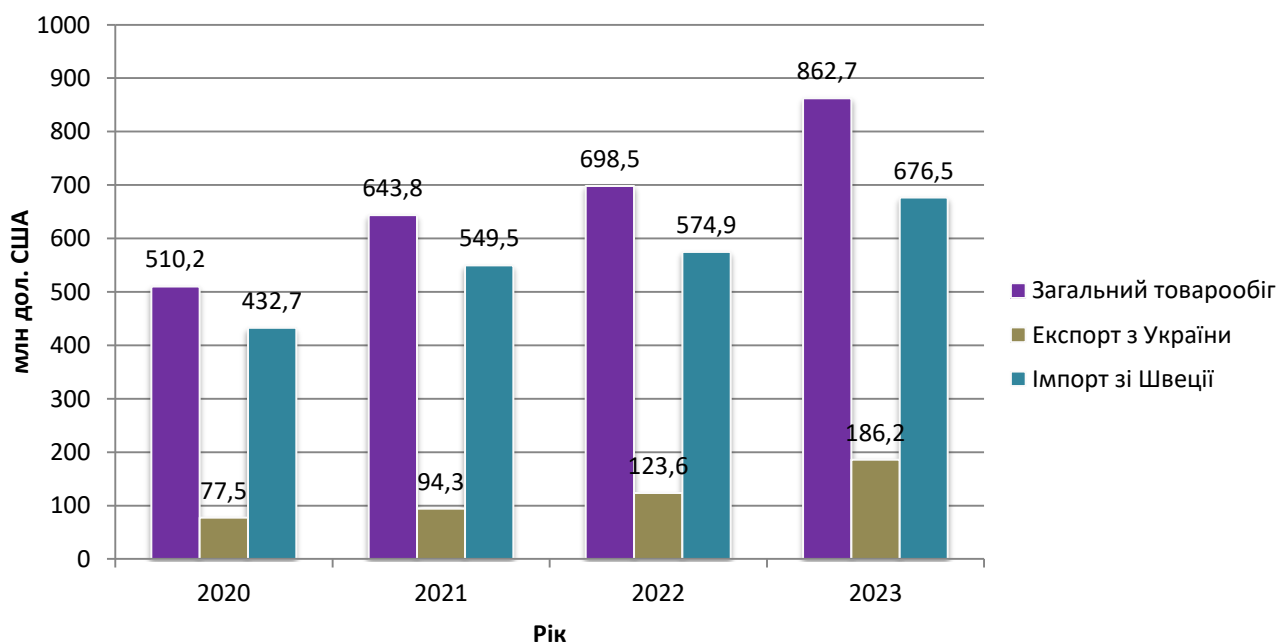

Рис. 2.8 – Динаміка двосторонньої торгівлі між Україною та Швецією (2020–2023 роки)

Джерело: складено автором на основі даних [19]

Аналіз статистичних даних [32], демонструє значне зростання обсягів двосторонньої торгівлі між Україною та Швецією після початку повномасштабної війни та посилення санкційної політики ЄС. Загальний товарообіг між країнами збільшився на 34% у 2023 році порівняно з 2021 роком, досягнувши 862,7 млн. дол. США (див.рис.2.8). Особливо вражаючим є зростання українського експорту до Швеції, який майже подвоївся (+97,5%) за цей період, досягнувши 186,2 млн. дол. США у 2023 році.

З початком повномасштабної агресії росії проти України у 2022 році та посиленням міжнародних санкцій проти Росії, економічні зв'язки України з країнами ЄС, зокрема зі Швецією, почали активно переорієнтовуватись і зміцнюватись. Структура українського експорту до Швеції за цей період зазнала суттєвих позитивних змін майже в усіх основних секторах (див.табл. 2.2). Швеція, як і інші держави ЄС, лібералізувала торгівлю з Україною, що сприяло приросту експорту.

Таблиця 2.2 – Структура українського експорту до Швеції за секторами, 2021-2023 рр. (млн. дол. США)

Сектор	2021	2022	2023	Зміна 2023/2021 (%)
Агропромисловий комплекс	38,5	52,6	79,8	+107,3
Металургія та металообробка	26,8	30,5	34,3	+28,0
ІТ-послуги	15,2	21,8	35,6	+134,2
Машинобудування	8,6	10,2	23,5	+173,3
Легка промисловість	5,2	8,5	13,0	+150,0

Джерело: складено автором на основі даних [19]

Найбільше зростання спостерігалось в секторі машинобудування (+173,3%) та ІТ-послуг (+134,2%). Це частково пояснюється релокацією виробництв із зони бойових дій, переорієнтацією промисловості на західні ринки та зростанням попиту на українські цифрові рішення в умовах кібербезпеки. В умовах санкційного обмеження доступу до російських товарів, багато європейських компаній, включаючи шведські, почали шукати альтернативних постачальників — Україна стала одним із таких варіантів. Агропромисловий комплекс продемонстрував зростання на 107,3%, що пов'язано із стабільною потребою Європи у продовольстві та намаганням підтримати українське сільське

господарство в умовах війни. Український експорт до Швеції демонструє чіткий тренд диверсифікації з акцентом на інноваційні та обробні галузі, що підвищує економічну стійкість держави в умовах збройного конфлікту.

Таблиця 2.3 – Структура українського імпорту зі Швеції за секторами, 2021–2023 рр. (млн. дол. США)

Сектор	2021	2022	2023	Зміна 2023/2021 (%)
Промислове обладнання	203,3	180,5	215,7	+6,1
Хімічна промисловість	124,6	135,8	156,3	+25,4
Транспортні засоби	98,5	115,2	145,9	+48,1
Фармацевтика	73,2	85,6	102,5	+40,0
Електроніка та телекомунікації	49,9	57,8	56,1	+12,4

Джерело: складено автором на основі [19]

Після 2022 року структура українського імпорту зі Швеції також зазнала змін, що були зумовлені як викликами війни, так і санкційною ізоляцією росії. Оскільки росія традиційно була джерелом імпорту певних категорій товарів, зокрема промислової техніки, хімії та фармацевтики, Україна почала активно заміщувати ці поставки за рахунок партнерів із ЄС. Одним із таких партнерів стала Швеція.

Транспортні засоби (+48,1%) і фармацевтика (+40,0%) стали ключовими секторами зростання імпорту, що можна пояснити потребами у гуманітарному постачанні, медичному забезпеченні та оновленні автопарку внаслідок руйнування інфраструктури. Також збільшився імпорт хімічної продукції (+25,4%) — імовірно, через заміщення російської сировини. Незважаючи на війну, імпорт промислового обладнання залишився найбільшим за обсягами сектором (215,7 млн. дол. у 2023 р.), хоча темпи зростання були помірними (+6,1%), що може свідчити про певні логістичні труднощі або обмеження виробничої діяльності на окремих територіях України.

Санкції проти росії та війна в Україні спричинили зміщення імпорتنих потоків у бік країн ЄС, зокрема Швеції. Україна дедалі більше покладається на постачання технологічно складної та життєво важливої продукції саме зі Швеції,

що свідчить про формування глибших економічних зв'язків у стратегічних сферах.

Основними факторами зростання стали:

- Збільшення експорту української сировини та промислової продукції внаслідок перерозподілу ринків;
- Посилення інвестиційної діяльності шведських компаній в Україні завдяки розширенню європейських програм підтримки бізнесу;
- Фінансування програм реконструкції та відновлення України, в яких активно бере участь Швеція [33].

Водночас санкції призвели до зниження шведського імпорту деяких категорій продукції, що традиційно постачалися через російський ринок, зокрема хімічної сировини, металургійної продукції та окремих компонентів для машинобудування. Ця ситуація змусила компанії шукати альтернативних постачальників, що дало поштовх для розвитку відповідних секторів в Україні.

Вплив санкцій на ключові сектори економіки:

- Енергетичний сектор: оскільки Швеція активізувала процес скорочення залежності від російських енергоносіїв, це створило можливості для України щодо експорту електроенергії. У 2023 році Україна почала експортувати електроенергію до країн ЄС, включаючи Швецію, що сприяло стабілізації української енергетичної галузі [34].
- IT та технологічний сектор: Швеція є одним із провідних європейських центрів у сфері цифрових технологій та стартапів. Санкції та розрив бізнес-зв'язків із Росією підштовхнули шведські компанії до співпраці з українськими IT-компаніями, які мають високий рівень експертизи. Такі компанії, як ERAM Ukraine та SoftServe, наростили співпрацю зі шведськими замовниками, особливо у сфері кібербезпеки та фінансових технологій. Обсяг контрактів на розробку ПЗ між українськими та шведськими компаніями зріс на 40% у 2023 році.
- Промисловість та машинобудування: відмова від російських постачальників сприяла активізації співпраці між шведськими та українськими виробниками у

сфері машинобудування. Шведські компанії, такі як Scania та Volvo, розглядають можливість розширення виробничих потужностей в Україні, що може сприяти розвитку українського промислового сектору. За даними [32], експорт українських металів та продукції машинобудування до Швеції зріс на 28% у 2023 році порівняно з 2021 роком. Водночас шведські виробники почали активніше використовувати українські виробничі потужності для аутсорсингу комплектуючих.

– Сільське господарство: санкції вплинули на зростання експорту української агропродукції до Швеції. За даними [36], постачання українського зерна до Швеції збільшилося на 55% у 2023 році. Крім того, Швеція активно підтримує розвиток українського сільського господарства через програми допомоги та інвестиції у виробництво органічних продуктів.

– Логістика та транспорт: введення санкцій призвело до змін у логістичних ланцюгах між Україною та Швецією. Відмова від російських портів і транспортних маршрутів змусила компанії використовувати альтернативні коридори через Польщу, Німеччину та країни Балтії. Інвестиції у логістичні хаби, такі як порти Гданська та Клайпеди, відкривають нові можливості для торгівлі між Україною та Швецією.

Санкції ЄС стали важливим фактором трансформації українсько-шведських економічних відносин, стимулюючи зміну торговельних потоків, інвестиційних стратегій і виробничих ланцюгів. Попри початкові труднощі, такі зміни відкрили нові можливості для України у сфері промисловості, цифрових технологій, агропромислового сектору та логістики. Подальше зміцнення співпраці, особливо в контексті європейської інтеграції України, має стратегічне значення для обох країн, сприяючи економічному розвитку та безпеці всього регіону. Подальший розвиток відносин між Україною та Швецією залежатиме від гнучкості економічної політики, адаптації до нових ринкових умов та стратегічного партнерства між державами та бізнесом.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗЕД УКРАЇНИ У ДВОСТОРОННЬОМУ СПІВРОБІТНИЦТВІ З ШВЕЦІЄЮ

3.1. Проблеми розвитку ЗЕД України у двосторонньому співробітництві з Швецією

Двостороннє співробітництво між Україною та Швецією в сфері зовнішньоекономічної діяльності має стратегічне значення для обох країн. Зовнішньоекономічні відносини між Україною та Королівством Швеція мають значний історичний контекст та потенціал для розвитку. Швеція, як одна з найбільш розвинених країн Європейського Союзу з високими стандартами життя та технологічним розвитком, є привабливим торговельним та інвестиційним партнером для України.

Водночас, попри наявність певних позитивних зрушень у двосторонній співпраці, існує низка проблем та викликів, які перешкоджають повноцінному розвитку ЗЕД між двома країнами:

– Незначний обсяг двосторонніх інвестицій: незважаючи на зацікавленість Швеції у підтримці України, обсяги українських інвестицій у шведську економіку залишаються вкрай незначними. Як було досліджено раніше, у 2022 році обсяг українських інвестицій до Швеції становив лише 0,3 млн. дол. США, що на 57,1% менше, ніж у 2021 році (0,7 млн. дол. США). Упродовж 2023 року показники поступово зростали, але навіть у I кварталі 2024 року обсяг інвестицій не перевищив 0,5 млн. дол. США — це лише 0,06% від загального обсягу українських інвестицій за кордон [19]. Це свідчить про слабкий інтерес з боку українського бізнесу до шведського ринку, що зумовлено браком аналітичної інформації, складністю доступу до ринку та відсутністю цілеспрямованої підтримки з боку державних структур.

– Обмежене товарне розмаїття в торгівлі: український експорт до Швеції обмежується переважно сировинними товарами, такими як металопродукція, деревина, продукти сільського господарства. Така структура є вразливою до коливань світових цін і не дозволяє Україні закріпитися як надійний постачальник продукції з високою доданою вартістю. У той час, як Швеція — високотехнологічна країна з акцентом на інновації, цифрову економіку, «зелені» технології — зацікавлена у партнерстві з розвиненими виробничими кластерами [16]. За оцінками Business Sweden 2023 [9], лише 12% українських промислових підприємств відповідають технічним та екологічним стандартам, які є обов'язковими для ринку Швеції. Це суттєво обмежує експортний потенціал України у відносинах зі Швецією.

– Інституційна слабкість підтримки ЗЕД: на відміну від Швеції, де діють потужні структури підтримки експорту (зокрема Business Sweden), Україна не має ефективної системи супроводу компаній, які планують вихід на іноземні ринки. Відсутність прозорого механізму державного стимулювання зовнішньоекономічної діяльності знижує конкурентоспроможність українського бізнесу [9]. Більшість українських підприємств не мають достатньої інформації про сертифікаційні вимоги, логістичні рішення чи маркетингову специфіку шведського ринку.

– Вплив воєнної агресії Росії на економічну взаємодію: повномасштабна війна, розв'язана Російською Федерацією, суттєво впливає на зовнішньоекономічну діяльність України. Попри політичну підтримку, шведські компанії з обережністю розглядають можливості інвестування або створення спільних підприємств через високий рівень ризику. За даними Шведського агентства з міжнародного розвитку (Sida), лише 18% компаній готові розглянути співпрацю з українськими партнерами у короткостроковій перспективі [38].

– Технологічний розрив у промисловому секторі: Для шведського ринку характерна висока технологічна розвиненість промислових підприємств, що створює значні бар'єри для українських компаній. За даними дослідження

Міністерства економіки України, технологічний розрив між українськими та шведськими промисловими підприємствами становить у середньому 12-15 років [16]. Це стосується рівня автоматизації виробництва, ефективності використання ресурсів та інноваційності технологічних процесів. Так, лише 23% українських промислових підприємств використовують технології Industry 4.0, тоді як у Швеції цей показник перевищує 76%.

– Географічна та логістична віддаленість: хоча Швеція є країною Європейського Союзу, її географічне розташування (на півночі Європи) створює додаткові логістичні виклики. Доставка товарів із України до Швеції потребує значних витрат і часу, особливо у контексті війни, коли частина портів заблокована або функціонує в обмеженому режимі. За даними Світового банку, логістичні витрати в структурі експортних операцій українських підприємств на 18-23% вищі, ніж у їхніх європейських конкурентів World Bank, 2023 [19]. Це знижує привабливість українських товарів на фоні внутрішньоєвропейської конкуренції.

– Невідповідність екологічним стандартам: Швеція – одна з країн-лідерів із впровадження екологічних стандартів та сталого розвитку. Національне законодавство Швеції встановлює вимоги до імпортованої продукції, які часто перевищують загальноєвропейські норми. За даними Шведського агентства з охорони навколишнього середовища (Naturvårdsverket), близько 67% українських товарів, що експортуються до Швеції, не відповідають повною мірою національним екологічним вимогам [47]. Особливо гострою є проблема для харчової промисловості, деревообробки та текстильного виробництва. Українські виробники стикаються з необхідністю проходження додаткової сертифікації та модернізації виробництва, що збільшує собівартість продукції на 15-22%.

– Мовні та культурні бар'єри: відмінності у бізнес-культурі, комунікаційних стилях та недостатнє знання англійської мови серед українських підприємців можуть створювати перешкоди для ефективного ділового спілкування. За даними дослідження проведеного Українсько-Скандинавською торгово-промисловою

палатою, лише 37% представників українського малого та середнього бізнесу володіють англійською мовою на рівні, достатньому для ведення міжнародних переговорів.

– **Енергетичний сектор:** Швеція – один із лідерів у галузі відновлюваної енергетики, де до 2024 року частка «зеленої» енергії сягнула 60% у загальному енергобалансі країни [48]. Для України, яка має значний потенціал розвитку відновлюваних джерел енергії, співпраця у цій сфері могла б стати перспективним напрямком. Проте існує низка обмежень: недосконалість нормативної бази України щодо стимулювання «зеленої» енергетики, брак інвестиційних гарантій та технологічна несумісність енергетичних систем. За оцінками експертів Біоенергетичної асоціації України, лише 8% українських компаній у сфері відновлюваної енергетики готові до технологічного партнерства зі шведськими колегами.

– **Недостатня координація між державними органами:** В Україні функції підтримки експорту розподілені між різними міністерствами та агенціями (Міністерство економіки, Міністерство закордонних справ, Експортно-кредитне агентство, Офіс з просування експорту), що призводить до дублювання функцій та неефективного використання ресурсів. За результатами аудиту Рахункової палати України, лише 28% заходів з підтримки експорту, передбачених Експортною стратегією України, були реалізовані у повному обсязі.

– **Слабкий розвиток публічно-приватного партнерства у сфері ЗЕД:** Взаємодія між державним та приватним секторами у сфері зовнішньоекономічної діяльності залишається недостатньо розвиненою. За даними опитування, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією, лише 17% українських експортерів відзначають ефективність державної підтримки при виході на європейські ринки. Водночас, успішний досвід Швеції демонструє, що саме тісна співпраця між урядом, бізнес-асоціаціями та компаніями є ключовим фактором експортного успіху.

– **Складність митних процедур:** Незважаючи на Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, яка передбачає спрощені митні процедури, українські

експортери продовжують стикатися зі складнощами при оформленні товарів для шведського ринку. За даними Міжнародної торгової палати, середній час проходження митного оформлення для українських товарів, що імпортуються до Швеції, становить 5-7 днів, тоді як для країн ЄС цей показник не перевищує 2 днів. Це зумовлено недостатньою гармонізацією технічних регламентів, різними підходами до класифікації товарів та додатковими перевітками, яким піддаються товари з України як країни, що не є членом ЄС.

Отже, розвиток зовнішньоекономічної діяльності України у двосторонньому співробітництві з Швецією стикається з комплексом взаємопов'язаних проблем, що мають економічний, інституційний, інфраструктурний та соціокультурний характер.

Рис. 3.1 – Ключові бар'єри розвитку ЗЕД України зі Швецією

Джерело: розроблено автором на основі [9], [16], [19], [20], [38]

Водночас, потенціал розвитку економічних відносин між країнами залишається високим, особливо з огляду на євроінтеграційні прагнення України та членство Швеції в ЄС.

Аналіз практичного досвіду українських компаній, які працюють на шведському ринку, дозволяє виявити конкретні проблеми та бар'єри, з якими стикаються вітчизняні підприємці. Тож розглянемо кейси українських компаній на шведському ринку:

Кейс компанії «УкрАгроЕкспорт»: Компанія, що спеціалізується на експорті меду та органічних зернових, з 2021 року намагається вийти на шведський ринок. Основними перешкодами стали:

- Необхідність отримання сертифікату KRAV, процес якого зайняв 11 місяців та потребував інвестицій у розмірі 42 тис. євро для модернізації виробництва;
  - Вимоги до простежуваності продукції, що передбачають впровадження цифрових систем контролю на всіх етапах виробництва;
  - Висока конкуренція з боку польських та литовських виробників, які мають преференційний доступ на шведський ринок;
  - Відсутність маркетингової підтримки з боку державних інституцій України.
- Внаслідок цих факторів компанія змогла реалізувати лише 23% від запланованого обсягу експорту, а рентабельність операцій становила лише 7% проти 18% на інших європейських ринках.

Кейс IT-компанії «DevelopmentHub»: Українська IT-компанія, що пропонує послуги з розробки програмного забезпечення, спробувала вийти на шведський ринок у 2022 році. Основні проблеми, з якими зіткнулася компанія:

- Відсутність розуміння специфіки шведського ринку IT-послуг, де перевага надається довгостроковим партнерським відносинам та соціальній відповідальності бізнесу;
- Складність встановлення прямих контактів з потенційними клієнтами – більшість шведських компаній працюють через локальних інтеграторів та консультантів;

- Необхідність адаптації сервісної моделі до шведських стандартів інформаційної безпеки та захисту персональних даних, що вимагало значних інвестицій;

- Культурні відмінності у веденні переговорів та управлінні проєктами.

За два роки присутності на ринку компанія змогла залучити лише трьох корпоративних клієнтів, що становить близько 8% від запланованих показників.

Кейс виробника меблів «EcoWood»: Український виробник екологічних меблів з масиву дерева намагався вийти на шведський ринок у 2023 році. Ключові проблеми:

- Невідповідність продукції стандартам Möbelfakta (шведська система сертифікації меблів), що потребувало зміни технологічного процесу та матеріалів;

- Складність логістики – середній термін доставки партії становив 21 день, що значно перевищує показники європейських конкурентів (5-7 днів);

- Необхідність адаптації дизайну продукції до скандинавської естетики, що вимагало залучення додаткових фахівців;

- Високі витрати на маркетинг – участь у спеціалізованих виставках у Стокгольмі та Мальме потребувала бюджету близько 35 тис. євро на рік.

У результаті компанія змогла закріпитися лише в нижньому ціновому сегменті, не досягнувши запланованого рівня прибутковості.

Таким чином, аналіз проблем розвитку зовнішньоекономічної діяльності України у двосторонньому співробітництві з Швецією дозволяє виявити комплекс взаємопов'язаних економічних, регуляторних, логістичних та інституційних факторів, що потребують системного вирішення. Ключовим фактором успіху для України в розвитку двосторонніх економічних відносин зі Швецією має стати системна трансформація інституційного середовища, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів та послуг, а також активна промоція українського бізнесу на шведському ринку. Для подолання наявних бар'єрів важливо враховувати специфіку шведського ринку, особливості бізнес-культури, високі вимоги до якості продукції та сталий характер економічного розвитку країни, а також поточну ситуацію в Україні, пов'язану з військовою

агресією Росії та євроінтеграційними процесами. Військовий конфлікт, попри негативні економічні наслідки, створив підґрунтя для активізації політичного діалогу між країнами та переосмислення стратегічних напрямків співпраці, що може стати важливим стимулом для подальшого розвитку двосторонніх відносин у майбутньому.

3.2. Інструменти та механізми покращення двостороннього економічного співробітництва Україна-Швеція

Поглиблення економічного співробітництва між Україною та Швецією потребує застосування ефективних інструментів, які враховують як стратегічні інтереси обох країн, так і сучасні виклики глобальної економіки. Враховуючи високий рівень цифрової трансформації та інноваційності шведської економіки, Україна має адаптувати свої зовнішньоекономічні механізми до європейських стандартів і підходів, стимулюючи залучення інвестицій та технологій. Двостороннє економічне співробітництво між Україною та Швецією має значний потенціал для розвитку, особливо в контексті відновлення України після війни та активізації реформ.

Комплекс інструментів і механізмів, які забезпечать сталий розвиток партнерства (див.рис.3.2):

— Економічна дипломатія та міждержавні платформи: одним із ключових механізмів активізації співпраці є посилення економічної дипломатії. Зокрема, створення постійно діючих міждержавних комісій, торговельних рад та бізнес-форумів дозволить налагодити ефективну комунікацію між державними структурами, бізнесом та інвесторами обох країн. У 2023 році було оновлено діяльність Українсько-шведської міждержавної комісії з торговельно-економічного співробітництва, в межах якої передбачено обмін інформацією про інвестиційні проекти, спрощення процедур сертифікації продукції, розвиток кластерного

співробітництва. Комісія зосередила свою роботу на стратегічних напрямках співпраці — енергетиці, інформаційних технологіях та інноваціях, що відповідає пріоритетам обох країн. За даними Міністерства економіки України [16], протягом 2023-2024 років було проведено три засідання Комісії, що свідчить про значну активізацію двосторонніх економічних відносин порівняно з довоєнним періодом. Важливим інструментом економічної дипломатії є також посилення співпраці між Торгово-промисловою палатою України та Business Sweden (Шведською радою з торгівлі та інвестицій), що дозволяє бізнесу обох країн отримувати інформаційну та консультаційну підтримку з питань виходу на ринки один одного.

— Розвиток спільних інноваційних програм: важливим напрямом є створення спільних дослідницько-інноваційних програм, особливо в сфері енергоефективності, ІТ, відновлюваної енергетики та цифрової трансформації промисловості. Завдяки участі у програмі ЄС Horizon Europe Україна вже має можливість співпрацювати з інноваційними центрами Швеції, зокрема у межах Swedish Innovation Agency – Vinnova [39]. Ініціативи на кшталт Startup Sweden або Digital Business Sweden можуть бути інтегровані з українськими стартапами за підтримки таких інституцій, як Diia.City [40] або Ukrainian Startup Fund [41], що створить синергію інноваційних екосистем. За даними Міністерства цифрової трансформації України, у 2023-2024 роках підписано три меморандуми про взаєморозуміння з шведськими технологічними інкубаторами, що дозволило українським стартапам отримати доступ до шведського ринку та експертизи. Зокрема, вже реалізується спільна програма акселерації для українських ІТ-компаній, що спеціалізуються на рішеннях для «зеленої» енергетики. Програма Innovation Bridge Ukraine-Sweden, запущена за підтримки Шведського агентства міжнародного розвитку (SIDA) [38], вже дозволила профінансувати 17 спільних проєктів у сфері cleantech, медичних технологій та ІТ, із загальним бюджетом понад 5 млн. євро.

– Створення двосторонніх інвестиційних фондів: задля стимулювання шведських інвестицій до України доцільним є створення спільного інвестиційного фонду розвитку, аналогічного до вже існуючих моделей, які Швеція реалізувала з країнами Балтії. Прикладом подібного механізму є Swedfund International [42] – державна фінансова установа, яка інвестує в проекти в країнах, що розвиваються, на засадах сталого розвитку. У 2024 році Swedfund розширив свою діяльність в Україні, запустивши спеціальну програму Ukraine Recovery Investment Initiative з капіталом 75 млн. євро для інвестицій у відновлення критичної інфраструктури та підтримки приватного сектору. За перші шість місяців роботи програми було профінансовано п'ять проектів на суму понад 25 млн. євро.

– Поглиблення участі у європейських програмах підтримки: Україна як країна-кандидат на вступ до ЄС має ширший доступ до таких програм, як EU4Business, EEN – Enterprise Europe Network та COSME. Їхня інтеграція з шведськими торговельними мережами дозволить активізувати співпрацю на рівні малого та середнього бізнесу. За даними ЄБРР, українські підприємства, які залучали підтримку програм EU4Business, продемонстрували зростання експорту в середньому на 17% протягом двох років [43]. З січня 2023 року Україна отримала повний доступ до програми Single Market Programme (SMP), що дозволило українським підприємствам брати участь у всіх компонентах Enterprise Europe Network. За цей час понад 300 українських компаній знайшли бізнес-партнерів у ЄС, у тому числі 37 шведських партнерств. Програма EU Green Deal, спрямована на підтримку «зеленого» переходу, також стала важливим механізмом залучення шведських технологій та експертизи. У рамках цієї програми шведські компанії, такі як Vattenfall та Northvolt, беруть участь у проектах модернізації енергетичного сектору України, передаючи технології та ноу-хау.

– «Зелена» енергетика та сталий розвиток: Швеція є одним із світових лідерів у сфері «зеленої» енергетики та сталого розвитку, тому співпраця у цих напрямках має особливий потенціал. У 2023 році було підписано меморандум про

взаєморозуміння між Міністерством енергетики України та Шведським енергетичним агентством щодо співпраці у сфері відновлюваної енергетики та енергоефективності. Шведська компанія NEFCO (Nordic Environment Finance Corporation) запустила спеціальну програму Ukraine Green Recovery Programme з бюджетом 100 млн. євро для фінансування проєктів у сфері відновлюваної енергетики, енергоефективності та циркулярної економіки в Україні [49]. За підтримки шведських партнерів в Україні реалізується проєкт Ukraine-Sweden Energy Efficiency Partnership, спрямований на впровадження шведських технологій та практик енергоефективності у муніципальному секторі. За перший рік роботи програми реалізовано 12 пілотних проєктів у різних регіонах України, що дозволило скоротити споживання енергії у модернізованих будівлях в середньому на 30%.

– Освітньо-наукове співробітництво: інструментом довгострокового зближення є також розвиток академічного та наукового обміну. Університети України можуть активніше долучатися до програм Erasmus+, зокрема в компонентах «партнерства для інновацій» і «обмін досвідом викладачів». Університети Швеції, такі як Uppsala University, Lund University, KTH Royal Institute of Technology, уже мають досвід співпраці з українськими вишами в рамках міжнародних грантів. Поглиблення таких зв'язків дозволить формувати кадри для нової економіки. У 2023-2024 навчальному році кількість стипендій для українських студентів у шведських університетах було збільшено втричі в рамках програми Swedish Institute Study Scholarships for Ukraine (SISSU), що дозволило 150 українським студентам здобувати магістерську освіту у Швеції.

Рис. 3.2 – Дерево сталого українсько-шведського партнерства

Джерело: розроблено автором на основі [9], [39], [42], [43], [45]

Поглиблення двостороннього економічного співробітництва України зі Швецією залежить від реалізації низки системних механізмів: активізації економічної дипломатії, створення спільних інвестиційних інструментів, інтеграції в інноваційні екосистеми та ефективного використання міжнародних програм ЄС. З огляду на високий потенціал Швеції як технологічно розвиненої держави, Україна має адаптувати національну політику підтримки зовнішньоекономічної діяльності до вимог сучасної європейської економіки, забезпечуючи сталий та взаємовигідний характер партнерства. Покращення економічних відносин між Україною та Швецією потребує системного підходу. Особливо важливо усунути бюрократичні бар'єри та створити прозорі, передбачувані умови для інвесторів, що сприятиме зростанню прямих іноземних інвестицій та підвищенню рівня довіри. У контексті сучасних геополітичних викликів та необхідності відбудови України після масштабних руйнувань,

шведський досвід у сфері «зеленої» енергетики, цифровізації та сталого розвитку може стати каталізатором модернізації української економіки. Загалом, майбутнє українсько-шведського економічного співробітництва визначатиметься здатністю обох країн адаптуватися до нових викликів, посилювати взаємодію на всіх рівнях — від урядового до локального — та розвивати довгострокове партнерство, що ґрунтується на взаємній вигоді, довірі та спільному прагненні до сталого розвитку.

3.3. Стратегічні напрями розвитку ЗЕД України у співпраці зі Швецією

Стратегічний розвиток зовнішньоекономічної діяльності України у двосторонньому форматі зі Швецією потребує глибокого переосмислення ключових напрямів співпраці з урахуванням сучасних викликів, пов'язаних з геополітичною ситуацією, потребою відновлення економіки, цифрової трансформації та «зеленої» модернізації. В умовах європейської інтеграції України та зміни глобальних економічних ландшафтів особливого значення набуває формування довгострокових стратегій розвитку двосторонніх відносин з країнами-лідерами інноваційного розвитку, до яких належить Швеція. Визначення стратегічних напрямів розвитку зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) є важливим для ефективного використання наявних можливостей та подолання існуючих викликів. Аналіз двостороннього співробітництва та сучасних економічних тенденцій дозволяє виділити ключові стратегічні напрями розвитку зовнішньоекономічної діяльності України у співпраці зі Швецією (див.табл.3.1).

Дослідження економічних взаємовідносин між Україною та Швецією демонструє, що попри географічну віддаленість країн, існує значний потенціал для поглиблення співпраці, особливо в контексті відновлення української

економіки та її модернізації. За даними Державної служби статистики України, торговельний оборот між країнами за останні п'ять років демонстрував помірне зростання до початку російської агресії, проте структура торгівлі залишається недостатньо диверсифікованою.

Одним з пріоритетних напрямів є розвиток інноваційного партнерства. Швеція стабільно входить до ТОП-5 країн світу за Глобальним інноваційним індексом (Global Innovation Index, 2023), маючи високий рівень державної підтримки досліджень і розробок, а також потужні технологічні кластери (наприклад, Kista Science City) [44]. Україна, своєю чергою, має значний науково-технічний потенціал та конкурентну перевагу в ІТ-сфері.

Стратегічним кроком є створення спільних інноваційних платформ, інкубаторів та обмін стартапами між країнами. Успішним прикладом такої співпраці може слугувати шведсько-український інноваційний альянс «SUConnect», заснований у 2023 році, який уже об'єднав понад 30 технологічних компаній та дослідницьких інституцій з обох країн. Розвиток цієї ініціативи має включати створення спільних R&D-центрів, організацію щорічних інноваційних форумів та запуск програм обміну між технологічними парками України та Швеції. Важливим елементом інноваційного партнерства має стати співпраця у сфері розвитку стартап-екосистем, зокрема через впровадження шведської моделі підтримки технологічних стартапів на ранніх стадіях розвитку та створення спільних венчурних фондів для фінансування перспективних проєктів.

Другим важливим напрямом є залучення інвестицій у «зелену» економіку. Згідно зі «Стратегією співробітництва Швеції з Україною на 2023–2027 роки», одним з ключових пріоритетів визначено підтримку кліматично нейтральної енергетики, сталої урбаністики та управління відходами [44]. Україна потребує модернізації енергетичної інфраструктури та впровадження енергоефективних технологій. Швеція має значний досвід у цій сфері. Швеція є світовим лідером у впровадженні екологічно чистих технологій, маючи амбітні цілі щодо досягнення кліматичної нейтральності до 2045 року та повної відмови від викопного палива в енергетиці. Українська економіка характеризується високою енергоємністю та

потребує масштабної модернізації енергетичної інфраструктури, особливо після руйнувань, спричинених російською агресією.

Перспективними напрямками співпраці є розвиток проєктів з використання сонячної, вітрової та біоенергії, впровадження шведських технологій у сфері енергоефективності будівель, систем розумних мереж (smart grid) та зберігання енергії. Зокрема, компанії як Vattenfall, Scania та ABB мають значний досвід у реалізації проєктів відновлюваної енергетики та можуть стати важливими партнерами для України. Необхідно розглянути можливість створення спільних підприємств у сфері виробництва обладнання для відновлюваної енергетики, а також впровадження інноваційних технологій утилізації відходів за шведською моделлю [49]. Україна має інтегрувати цей підхід у свої пріоритети зовнішньоекономічного розвитку, пропонуючи шведському бізнесу проєкти державно-приватного партнерства у сфері відновлюваної енергетики та енергоефективності, зокрема для відновлення знищеної та пошкодженої інфраструктури. Важливо також активізувати участь України у шведських програмах підтримки «зеленої» трансформації, таких як Sustainable Business Initiative та Green Industry Initiative.

Третім стратегічним вектором є розвиток торгівлі з високою доданою вартістю. Наразі український експорт до Швеції характеризується високою часткою сировинних товарів. Необхідним є стимулювання експорту продукції машинобудування, приладобудування, аграрних технологій та ІТ-послуг. Україна має значний потенціал у сфері інформаційних технологій, який можна використати для розробки спільних цифрових платформ, впровадження рішень у сфері Industry 4.0 та надання аутсорсингових послуг шведським технологічним компаніям. Необхідно сфокусуватися на підтримці інтеграції українських виробників до глобальних ланцюгів постачання шведських корпорацій, таких як Ericsson, Volvo Group, Electrolux та IKEA. Для реалізації цього напрямку важливо вдосконалити експортну інфраструктуру, розширити діяльність Офісу з просування експорту та забезпечити належний рівень підтримки українських експортерів. Пріоритетом має стати сприяння участі українських підприємств у

програмах Enterprise Europe Network, що дозволить розширити бізнес-контакти зі шведськими партнерами та отримати доступ до інформації про потреби шведського ринку [50]. Також необхідно використовувати потенціал галузових асоціацій та бізнес-асоціацій для організації B2B-зустрічей, торгових місій та участі у шведських галузових виставках.

Ще одним важливим напрямом є гармонізація стандартів та регулювань у рамках Угоди про асоціацію з ЄС, що відкриває нові можливості виходу на ринок Швеції. Технічні бар'єри у торгівлі залишаються однією з ключових перешкод для збільшення українського експорту, особливо в секторах з високою доданою вартістю. Впровадження європейських та міжнародних стандартів якості, безпеки продукції та екологічної відповідальності має стати пріоритетом для українських виробників, орієнтованих на шведський ринок. Важливим є спрощення процедур технічного регулювання, сертифікації та маркування, а також забезпечення відповідності українських товарів стандартам екологічної та соціальної відповідальності, які мають особливе значення для шведських споживачів.

Нарешті, розвиток людського капіталу та освітніх обмінів є фундаментом для довгострокового співробітництва. Освітня співпраця між Україною та Швецією має потенціал для підготовки нового покоління фахівців, здатних ефективно працювати в умовах інноваційної економіки та сприяти поглибленню економічної інтеграції між країнами. Поглиблення академічного партнерства, участь у програмах Erasmus+, Nordplus [46], а також залучення молодих підприємців до спільних бізнес-інкубаторів зможе створити міцне підґрунтя для формування нової генерації економічної співпраці. Стратегічно важливим є розвиток програм обміну студентами та викладачами між українськими та шведськими університетами, зокрема в сферах інженерії, ІТ, екологічних технологій та інноваційного менеджменту. Доцільним є створення спільних освітніх програм з видачею подвійних дипломів, організація літніх шкіл та тематичних воркшопів з актуальних питань інноваційного розвитку та сталої економіки.

Перспективним напрямом є також створення спільних інвестиційних фондів для фінансування проєктів відбудови з використанням механізмів державно-приватного партнерства. Важливо залучити шведські експертні організації до розробки стратегій регіонального розвитку та відновлення постраждалих від війни територій.

Цифрова трансформація економіки становить ще один важливий вектор двосторонньої співпраці. Швеція є одним з світових лідерів у сфері цифровізації, маючи розвинуту інфраструктуру, високий рівень цифрової грамотності населення та передові технології у сфері телекомунікацій, електронного урядування та цифрових фінансових послуг [31]. Україна, зі свого боку, демонструє значний прогрес у цифровізації державних послуг, розвитку електронного урядування та впровадженні інноваційних цифрових рішень.

Стратегічно важливим є розвиток співпраці у сфері розробки та впровадження технологій штучного інтелекту, блокчейну, великих даних та Інтернету речей. Перспективним напрямом є також співпраця у сфері кібербезпеки, зокрема через обмін досвідом, проведення спільних навчань та розробку інноваційних рішень для захисту критичної інфраструктури [51].

Таблиця 3.1 – Ключові напрями співпраці України та Швеції

Стратегічний напрям	Потенціал України	Сильні сторони Швеції	Форми співпраці
Інновації та ІТ	Розвинена ІТ-сфера, інженерні школи	ТОП-5 у світі за інноваціями, потужні технологічні кластери (Kista Science City)	Спільні R&D, обмін стартапами
Зелена економіка	Висока енергоємність, потреба в модернізації	Лідер у сталих технологіях	Спільні проєкти, державно-приватне партнерство
Цифровізація	e-Government, «Дія», AI-проєкти	Лідер у цифровізації, розвинені фінтех, телеком, eID, досвід у сфері кібербезпеки	Обмін досвідом, спільні рішення
Розвиток людського капіталу та освіти	Потужна база університетів, молоді фахівці, бажання до навчання	Програми Erasmus+, Nordplus	Подвійні дипломи, літні школи
Торгівля з високою доданою вартістю	ІТ, машинобудування, агротех	Стабільний ринок, великі корпорації, попит на високотехнологічні рішення та аутсорсинг	Інтеграція у ланцюги постачання

Джерело: розроблено автором на основі [44], [46], [49]

Отже, стратегічні напрями розвитку зовнішньоекономічної діяльності між Україною та Швецією мають бути комплексними, взаємодоповнюючими та орієнтованими на довгострокову вигоду обох держав. Вони мають інтегрувати інновації, сталий розвиток, високотехнологічну торгівлю та розвиток людського капіталу. Україна повинна активно використовувати переваги співпраці з технологічно розвиненою Швецією, яка зацікавлена інвестувати у модернізацію енергетичного сектору, освіту, цифрову трансформацію та екологічні ініціативи. Успішна реалізація цих напрямів є можливою за умови посилення економічної дипломатії, вдосконалення регуляторного середовища, активізації бізнес-обмінів і ефективного залучення інструментів європейської інтеграції. Важливим чинником виступає також створення комплексної системи моніторингу ефективності двосторонньої співпраці з регулярним коригуванням стратегічних пріоритетів відповідно до динаміки глобальних економічних процесів і національних інтересів обох країн. Реалізація запропонованих стратегій сприятиме формуванню міцного економічного партнерства між Україною та Швецією, що відповідатиме спільним інтересам, викликам сучасної глобальної економіки та забезпечить сталий розвиток обох держав.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження зовнішньоекономічної діяльності України в контексті двостороннього співробітництва зі Швецією дозволило всебічно проаналізувати теоретико-методологічні засади, сучасний стан і перспективи розвитку економічних відносин між країнами, а також сформулювати практичні рекомендації щодо подальшого вдосконалення цього напрямку міжнародної взаємодії. Результати дослідження підтвердили актуальність обраної тематики, зумовлену потребою активної інтеграції України до європейського економічного простору, диверсифікації зовнішніх ринків, залучення інвестицій та пошуку надійних партнерів у стратегічних галузях.

У першому розділі було розкрито ключові теоретичні засади зовнішньоекономічної діяльності, визначено її сутність, структуру та принципи функціонування. Було обґрунтовано, що ЗЕД є складним системним явищем, яке охоплює як торговельно-економічні, так і інвестиційні, технологічні, наукові, культурні та інституційні зв'язки між державами. Особливу увагу було приділено класифікації суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, визначенню основних форм ЗЕД, а також національним, міжнародним і специфічним принципам, що регулюють її реалізацію. Теоретичний базис доповнений аналізом міжнародних підходів, які базуються на працях Krugman P., Obstfeld M. та інших авторитетних дослідників у сфері міжнародної економіки.

У межах другого розділу було здійснено комплексну оцінку поточного стану ЗЕД між Україною та Швецією, зокрема охарактеризовано динаміку та структуру зовнішньої торгівлі, інвестиційні потоки та галузеву співпрацю. Встановлено, що Швеція є одним з ключових економічних партнерів України в Північній Європі, демонструючи стійке зростання обсягів торгівлі, попри виклики, пов'язані з війною та глобальними економічними кризами. Аналіз показав, що в експортній структурі України переважають аграрна продукція, газові турбіни, деревообробка та ІТ-послуги, тоді як імпорт із Швеції формується

переважно за рахунок машинобудування, фармацевтики, енергетичних компонентів та високотехнологічної продукції. Водночас зафіксовано зростання українського ІТ-експорту та активізацію цифрового партнерства, що свідчить про поступовий перехід до торгівлі з високою доданою вартістю.

Також виявлено позитивну динаміку у сфері інвестиційного співробітництва. Швеція стабільно входить до переліку провідних інвесторів в українську економіку, спрямовуючи ресурси у промисловість, агросектор, енергетику та ІТ. Зокрема, було зафіксовано зростання частки інвестицій у проекти, пов'язані з енергоефективністю, відновлюваною енергетикою та інноваціями. Водночас українські інвестиції в економіку Швеції залишаються незначними, що зумовлено відмінністю інституційного середовища, податковим навантаженням та потребою покращення внутрішнього інвестиційного клімату в Україні.

У третьому розділі досліджено основні бар'єри та ризики розвитку двостороннього співробітництва, серед яких: безпекова нестабільність внаслідок війни, логістичні обмеження, обмеженість доступу до ринків, технічні бар'єри у торгівлі та обмежене залучення малого та середнього бізнесу до міжнародної діяльності. Разом із тим, санкційна політика ЄС проти Росії відкрила додаткові можливості для України — зросла зацікавленість європейських країн, включаючи Швецію, у диверсифікації ланцюгів постачання, імпорті сировини, агропродукції та пошуку ІТ-аутсорсингових партнерів.

Серед практичних рекомендацій, які можуть бути впроваджені для зміцнення українсько-шведського економічного співробітництва, слід виокремити: необхідність подальшого розвитку цифрової дипломатії; створення сприятливого бізнес-клімату для залучення шведських інвестицій; запровадження спільних програм підтримки малого та середнього бізнесу; розширення міжурядових і міжінституційних платформ для обміну досвідом у сферах енергетики, безпеки, ІТ, екології. Також доцільним є створення спільних індустриальних хабів, розширення освітньо-наукової співпраці, зокрема у сфері технологічного трансферу, R&D, зелених технологій.

Отримані результати можуть бути корисними як для державних органів при формуванні зовнішньоекономічної політики, так і для бізнес-спільноти, яка прагне вийти на шведський ринок. Науково-практичне значення дослідження полягає у створенні основи для розробки національних стратегій інтеграції у європейські економічні ланцюги та диверсифікації торговельної політики України.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що економічне співробітництво між Україною та Швецією має стратегічне значення та значний нереалізований потенціал. Успішна реалізація двосторонніх ініціатив у сферах торгівлі, інвестицій, інновацій та сталого розвитку може не лише зміцнити економіку України в умовах воєнної кризи, а й забезпечити її поступове наближення до європейських стандартів добробуту та економічної стабільності. Подальші дослідження у цьому напрямі є перспективними, зокрема в контексті інтеграції до ЄС, розвитку енергетичної незалежності та цифрової трансформації економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 959-XII. Введено в дію 16.04.1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 05.03.2025).
2. Krugman P., Obstfeld M. International Economics: Theory and Policy. 10th ed. Pearson, 2018. 864 p.
3. Гребельник О.П. Основи зовнішньоекономічної діяльності: підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 432 с. URL: https://xn--e1ajqk.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/12/grebelnik-op-osnovi-zovnshnoekonomchnoyi-dyalnost_9abbed0.pdf (дата звернення: 05.03.2025).
4. Proceedings of History Faculty of Lviv University. 2022. Issue 23. P. 47–61 URL: file:///C:/Users/lenovo/Downloads/Economic_Cooperation_between_Ukraine_and_Sweden_Hi.pdf
5. Політичні відносини між Україною та Королівством Швеція URL: <https://sweden.mfa.gov.ua/spivrobotnictvo/374-politichni-vidnosini-mizh-ukrajinoju-ta-shvecijeju>
6. Government Offices of Sweden. Nordic-Ukrainian Summit in Stockholm. 31 May 2024. URL: <https://www.government.se/statements/2024/05/joint-statement-of-the-nordic-ukrainian-summit-in-stockholm/>
7. Embassy of Sweden. Swedish Reform Cooperation with Ukraine. URL: <https://www.swedenabroad.se/en/about-sweden-non-swedish-citizens/ukraine/development-and-aid/reform-cooperation-with-ukraine/>
8. Президент України. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Швецією. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-91229>
9. Business Sweden. *Ukraine – Market Overview*. URL: <https://www.business-sweden.com/expand-globally/markets/europe/ukraine/>
10. Міністерство закордонних справ України. Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/torgovelno-ekonomichne-spivrobotnictvo-ukrayina-yes/zona-vilnoyi-torgivli-mizh-ukrayinoyu-ta-yes>
11. Зелінська О. Механізм активізації зовнішньоекономічної діяльності регіону в умовах єврорегіонального співробітництва. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. С. 257–263. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1808/1744> (дата звернення: 23.03.2025).

12. Söderlund, B. Trade Effects of the EU–Ukraine Deep and Comprehensive Free Trade Agreement. National Board of Trade Sweden, 2024. URL: <https://www.kommerskollegium.se/globalassets/publikationer/rapporter/2024/trade-effects-of-the-eu-ukraine-deep-and-comprehensive-free-trade-agreement.pdf> (дата звернення: 23.03.2025).
13. Михайлова Л.І., Дашутіна Л.О. Методика та методологія дослідження зовнішньоекономічної діяльності. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». 2014. Вип. 4(59). С. 1–7. URL: <https://repo.snau.edu.ua/bitstream/123456789/1962/3/Методика%20та%20методологія%20дослідження%20зовнішньоекономічної%20діяльності.pdf> (дата звернення: 23.03.2025).
14. Кривов'язюк І., Шульга М. Методичні засади здійснення аналізу розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств. // Економічний форум. 2023. № 1(4). С. 134–141. URL: https://e-forum.com.ua/web/uploads/pdf/2023_4_Kryvovyaziuk_.pdf (дата звернення: 23.03.2025).
15. Євтушенко В.А., Ляшевська В.І., Токар Ю.В. Методологічні основи зовнішньоекономічної діяльності. *Бізнес Інформ*. 2019. № 11. С. 49–53. URL: https://www.business-inform.net/article/?abstract=2019_11_0_49_53&year=2019 (дата звернення: 23.03.2025).
16. Міністерство економіки України. Зовнішньоекономічна діяльність. URL: <https://me.gov.ua/Tags/DocumentsByTag?lang=uk-UA&tag=ZovnishnoekonomichnaDiialnist>
17. Міністерство енергетики України URL: <https://mev.gov.ua/novyna/ukrayina-i-shvetsiya-uspishno-spivpratsyuyut-v-atomniy-haluzi-zustrich-ministriv>
18. Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership URL: <https://www.e5p.eu/ukraine>
19. World Bank Group. Doing Business 2020: Sweden. URL: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/s/sweden/SWE.pdf> (дата звернення: 03.04.2025).
20. Державна служба статистики України Зовнішня торгівля товарами. URL: <https://stat.gov.ua/uk/datasets/zovnishnya-torhivlya-tovaramy> (дата звернення: 03.04.2025).
21. Торгово-промислова палата України. Офіційний вебсайт. URL: <https://ucci.org.ua/>
22. Посольство України в Королівстві Швеція. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Швецією. URL: <https://sweden.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo>
23. Trading Economics. Sweden Exports to Ukraine. URL: <https://tradingeconomics.com/sweden/exports/ukraine>

24. The Observatory of Economic Complexity (OEC). Ukraine and Sweden Bilateral Trade Profile. URL: <https://oec.world/en/profile/bilateral-country/ukr/partner/swe>
<https://oec.world/en/rankings/eci/hs6/hs96?tab=ranking>
25. The Observatory of Economic Complexity (OEC). Economic Complexity Index Rankings. URL: <https://oec.world/en/rankings/eci/hs6/hs96?tab=ranking>
26. Дія.Бізнес. Швеція – загальна інформація для експортерів. URL: <https://business.diia.gov.ua/exporters-handbook/countries/single-countries/se>
27. TechStep Sweden. Офіційний вебсайт компанії. URL: <https://www.techstep.io/>
28. Національний банк України. Статистика зовнішнього сектору. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external> (дата звернення: 28.03.2025).
29. Президент України. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Швецією. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-91229>
30. Mind.ua. Сумарні шведські інвестиції в Україну становлять \$540 млн. – посол Швеції. URL: <https://mind.ua/news/20224815-sumarni-shvedski-investiciyi-v-ukrayinu-stanovlyat-540-mln-posol-shveciyi>
31. Міністерство Закордонних справ України. МЗС запроваджує нові формати співпраці з бізнес-асоціаціями для підтримки українських експортерів. URL: <https://mfa.gov.ua/news/dmitro-senik-mzs-zaprovadzhuye-novi-formati-spivpraci-z-biznes-asociaciyami-dlya-pidtrimki-ukrayinskih-eksporteriv>
32. Рада Європейського Союзу. Санкції проти Росії: хронологія пакетів санкцій з лютого 2022 року. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions-against-russia/timeline-packages-sanctions-since-february-2022/>
33. Statistics Sweden. . Exports and imports of goods by countries. URL: <https://www.scb.se/en/finding-statistics/statistics-by-subject-area/business-activities-and-foreign-trade/foreign-trade/foreign-trade---exports-and-imports-of-goods/pong/tables-and-graphs/exports-and-imports-of-goods-by-countries/>
34. Government Offices of Sweden. Роль шведського бізнес-сектору у відновленні економіки України. URL: <https://www.government.se/government-policy/swedens-support-to-ukraine/swedish-business-sectors-role-in-ukraines-economic-recovery/>
35. Центр економічної стратегії. Україна відновила незначний експорт електроенергії. URL: <https://ces.org.ua/ukraine-resumed-minor-electricity-exports/>
36. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). Country Profile: Ukraine. URL: <https://www.fao.org/countryprofiles/index/en/?iso3=UKR&>
37. Swedish IT & Telecom Industries. Офіційний вебсайт. URL: <https://techsverige.se/>

38. Sida – Swedish International Development Cooperation Agency. (2023). Ukraine Recovery & Business Confidence Survey. Stockholm: Sida Reports. URL: <https://www.sida.se/en/sidas-international-work/countries-and-regions/ukraine>
39. Vinnova – Sweden’s Innovation Agency. Офіційний вебсайт. (2023) URL: <https://www.vinnova.se/en/>
40. Diia.City. Офіційний вебсайт. URL: <https://city.diia.gov.ua/>
41. Ukrainian Startup Fund. Офіційний вебсайт. URL: <https://usf.com.ua/>
42. Swedfund International. (2022). Sustainable Investment Strategies 2022. — Stockholm. URL: <https://www.swedfund.se/en/case-swedfund-contributes-to-ukraine-s-recovery-and-reconstruction>
43. European Bank for Reconstruction and Development. Impact of EU4Business on SMEs in Ukraine. URL: <https://www.ebrd.com/home/work-with-us/projects/tcpsd/ukraine-eu4business-sme-online-platform.html#>
44. Global Innovation Index 2023. WIPO. URL: <https://www.wipo.int/documents/d/global-innovation-index/docs-en-wipo-pub-2000-2023-en-main-report-global-innovation-index-2023-16th-edition.pdf>
45. Ministry for Foreign Affairs of Sweden. Strategy for Sweden’s development cooperation with Ukraine 2023–2027. URL: <https://www.government.se/contentassets/19d253702ff94665975da196bce2b879/strategy-for-swedens-reconstruction-and-reform-cooperation-with-ukraine-20232027/>
46. Nordplus Programme 2023. Nordic Council of Ministers. URL: <https://www.nordplusonline.org/>
47. Naturvårdsverket. Import Quality Assessment of Goods from Eastern European Countries 2022-2023. Stockholm, 2023. URL: <https://www.naturvardsverket.se/>
48. Swedish Energy Agency. Energy in Sweden 2024: Facts and Figures. Eskilstuna, 2024. URL: <https://www.energimyndigheten.se/en/facts-and-figures/publications/>
49. Nordic Environment Finance Corporation (NEFCO). Ukraine Green Recovery Programme. URL: <https://www.nefco.int/fund-mobilisation/funds-managed-by-nefco/ukraine-green-recovery-programme/>
50. Enterprise Europe Network Ukraine. Офіційний вебсайт. URL: <https://een.ec.europa.eu/>
51. European Cybersecurity Organization (ECISO). Офіційний вебсайт. URL: <https://ecs-org.eu/>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Огляд зарубіжної літератури

1. **Krugman P., Obstfeld M. International Economics: Theory and Policy. 10th ed Pearson, 2018. 864 p.**

In *International Economics: Theory and Policy*, the authors cover classical and modern theories of international trade, including the comparative advantage model, Heckscher-Ohlin models, and the impact of tariffs and exchange rate policy on global markets. Considerable attention is paid to the analysis of the balance of payments, exchange rate, monetary and fiscal policy in an open economy. The book is widely used in academic research to explain global economic processes. In this thesis, this source helped to form the theoretical basis for the study of Ukraine's foreign economic activity, in particular in terms of its integration into international markets, as well as in analysing the mechanisms of trade policy impact on economic growth. The work is fundamental to understanding the essence of the globalised economy.

2. **Baldwin R., Wyplosz C. The Economics of European Integration. McGraw-Hill Education, 2020.**

This book is a leading textbook on European economic integration. The authors analyse the key processes of European Union integration: the creation of the customs union, the single market, the monetary union and the harmonisation of economic policies. Considerable attention is paid to the relationship between national economies and integration processes, as well as to the EU's institutional structure. The publication is useful for studying the impact of the Association Agreement and the EU-Ukraine Free Trade Area on the development of foreign economic activity. In my diploma thesis, it served as a source for understanding the peculiarities of the Ukrainian economy's adaptation to European standards, which is important for deepening bilateral cooperation with EU countries, including Sweden.

3. **Swedfund. *Annual and Sustainability Report 2022*. Stockholm, 2023.**

The Swedfund report highlights the activities of Sweden's sovereign wealth fund focused on sustainable development in developing countries, including Ukraine. The document describes projects in the areas of healthcare, renewable energy, microfinance and infrastructure that are funded under the support programme with a focus on environmental and social sustainability. In addition to financing, Swedfund monitors the impact of its investments according to ESG criteria. The report provides

insights into specific examples of Ukrainian-Swedish economic cooperation, including support for small and medium-sized businesses, innovative start-ups, and the modernisation of Ukraine's energy system. This source is extremely valuable in the context of assessing the role of Swedish capital in the recovery and development of Ukraine's economy in the context of war and transformation.

4. Andersson T., Schwaag Serger S., Sörvik J., Wise Hansson E. The Cluster Policies Whitebook. IKED, Malmö, 2004.

The study analyses policies for the formation of innovation clusters as a tool for economic development. The publication presents Sweden's experience in stimulating inter-sectoral cooperation, technology transfer and the formation of partnerships between business, science and government agencies. The key principles of an effective cluster policy are regional orientation, openness to international cooperation and sustainable financing. In the context of the thesis, this work was used to substantiate the potential for integration of Ukrainian enterprises into Swedish economic networks. The relevance of the study is growing in the context of the transformation of Ukraine's industrial complex and the need to establish innovative cooperation with EU countries. The Whitebook offers effective approaches that can be adapted to Ukrainian conditions to modernise the economy.

5. National Board of Trade Sweden. The Role of Trade in the Green Transition. Stockholm, 2022.

The report explores the relationship between international trade and the environmental transformation of the economy. The authors focus on how Sweden uses its foreign economic policy to promote green technologies and sustainable development standards. Examples of cooperation with developing countries, including Ukraine, to expand exports of climate-friendly goods, support energy efficiency projects, and modernise production are provided. In my thesis, the report was used as a source to uncover opportunities for green partnership between Ukraine and Sweden. In particular, it helped to identify promising sectors (renewable energy, waste management) in which investment and technological exchange could be intensified. The report confirms that export policy can be an effective tool for climate transformation.

6. Swedish Institute for Growth Policy Studies. Sweden's Innovation Policy – Towards Sustainable Growth. Stockholm, 2019.

This policy paper provides a detailed analysis of Sweden's public policies to stimulate innovation, sustainable development and support entrepreneurship. The report emphasises the importance of cooperation between government, the private sector and academic institutions to create an ecosystem conducive to technological breakthroughs. The main areas of focus are digitalisation, green innovation, start-up support and access to finance. The paper was useful for my diploma thesis as a source of examples of successful innovation development policy practices that can be implemented in Ukraine. It is especially relevant in the context of searching for models of public-

private partnerships in the field of technology that can ensure sustainable transformation of Ukraine's economy and facilitate access to new markets.

7. European Investment Bank. *EIB Activity in Ukraine: Supporting Reconstruction and Economic Resilience*. Luxembourg, 2023.

The report by the European Investment Bank provides an overview of projects implemented in Ukraine, particularly in the areas of energy, infrastructure, healthcare and small business. Particular attention is paid to financing the reconstruction of destroyed facilities after 2022 and strengthening economic resilience. The document is valuable for understanding the mechanisms for attracting investment, including co-financing with the Swedish government and other donors. In my thesis, I used this report to analyse international sources of development finance and the prospects for partnership in rebuilding Ukraine. It allows us to assess the role of European institutions in strengthening bilateral cooperation and shows which projects can be successfully implemented with the support of Sweden within the framework of international financial cooperation.

8. Open Trade Gate Sweden. *Ukraine Market Report*. Stockholm, 2022.

The Open Trade Gate Sweden report is a practical guide for Ukrainian exporters seeking to enter the Swedish market. The document provides a detailed analysis of Sweden's trade environment, including certification requirements, product labelling, technical standards and tariff policy. Particular attention is paid to consumer trends in Sweden, including demand for organic products, green goods and innovative services. In this thesis, this source became the basis for considering the practical aspects of Ukrainian companies entering the Nordic market. The report also provides an overview of export support programmes and institutional cooperation between the two countries. This source helped to form an understanding of the barriers and opportunities for Ukrainian exports, as well as the need to adapt products to Swedish market conditions.

9. UNCTAD. *World Investment Report 2023: Investing in Sustainable Energy for All*. New York, Geneva, 2023.

The annual report of the United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) analyses global trends in foreign direct investment. The 2023 edition focuses on investment in sustainable energy, highlighting the need to attract capital to developing countries. The report provides a structured analysis of partner countries, priorities for investors, regulatory conditions and examples of transnational cooperation. For this thesis, the source is important in the context of assessing Ukraine's investment potential and its ability to attract foreign capital from developed countries, including Sweden. The report also emphasises the importance of ESG factors and government support in shaping an attractive investment climate, which directly correlates with the topic of strategic economic partnership.

10. Nordic Council of Ministers. Nordic-Baltic Cooperation with Ukraine. Copenhagen, 2023.

The document was prepared by the Nordic Council of Ministers and highlights the key areas of cooperation between the region and Ukraine. In particular, it describes joint projects in the areas of digitalisation, sustainable development, small business support, education, green energy, and democratic governance. Sweden plays a special role in these processes as one of the main donors and initiators of projects within the Northern Dimension. For this thesis, the source is important in terms of highlighting the regional approach to economic cooperation and support for Ukraine. The document also contains examples of funding for Ukrainian initiatives in the field of ecology, IT ecosystems, and social entrepreneurship. It proves that bilateral cooperation goes beyond trade and covers a wider range of integration processes.

Annotation

Bondarenko A.O. «Foreign economic activity of Ukraine in bilateral cooperation with Sweden». Manuscript.

Qualifying bachelor's thesis on specialty 292 «International Economic Relations», 2025.

The paper examines the theoretical and methodological foundations of foreign economic activity in the context of Ukraine's bilateral cooperation with Sweden. The study provides a comprehensive analysis of the evolution, current state, and structure of trade and investment relations between the two countries. Special attention is paid to the role of Sweden as a strategic partner in Ukraine's path toward European economic integration. The paper highlights the impact of global challenges such as geopolitical instability, sanctions policy, and the war in Ukraine on bilateral economic cooperation.

The author studies the mechanisms of trade, capital flows, and institutional cooperation, using statistical data from international organizations and national authorities. A separate section is devoted to the Swedish model of innovation, sustainability, and green economy, which serves as an example for Ukraine's post-crisis recovery. Based on the conducted analysis, the author identifies key obstacles in Ukrainian-Swedish economic relations, such as trade imbalances, logistical constraints, and regulatory barriers.

The thesis outlines practical recommendations for improving Ukraine's foreign economic strategy with Sweden, including diversification of export products, support for IT and agro-industrial sectors, and deeper engagement in environmental and technological partnerships.

The results of the research may be used by policymakers, business representatives, and economic diplomats in shaping a modern bilateral cooperation model. The work emphasizes the importance of value-added exports and sustainable development in future relations between Ukraine and Sweden.

Key words: foreign economic activity, Ukraine, Sweden, bilateral cooperation, international trade, investment, economic integration.

Year: 2025

Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» (витяг)

Стаття 1. Визначення понять

Зовнішньоекономічна діяльність — це діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, а також діяльність державних замовників з оборонного замовлення у випадках, визначених законами України, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

Стаття 2. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в Україні є:

- фізичні особи - громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, які мають цивільну правоздатність і дієздатність згідно з законами України і постійно проживають на території України;

- юридичні особи, зареєстровані як такі в Україні і які мають постійне місцезнаходження на території України (підприємства, організації та об'єднання всіх видів, включаючи акціонерні та інші види господарських товариств, асоціації, спілки, торговельні дома, посередницькі та консультаційні фірми, кредитно-фінансові установи, міжнародні об'єднання, організації та інші), в тому числі юридичні особи, майно та/або капітал яких є повністю у власності іноземних суб'єктів господарської діяльності;

- об'єднання фізичних, юридичних, фізичних і юридичних осіб, які не є юридичними особами згідно з законами України, але які мають постійне місцезнаходження на території України і яким цивільно-правовими законами України не заборонено здійснювати господарську діяльність;

- філії та представництва юридичної особи, утвореної відповідно до законодавства іноземної держави;

- спільні підприємства за участю суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, зареєстровані як такі в Україні і які мають постійне місцезнаходження на території України;

- державні замовники у сфері оборони;

- інші суб'єкти господарської діяльності, передбачені законами України.

Стаття 4. Види зовнішньоекономічної діяльності

В Україні здійснюються такі види зовнішньоекономічної діяльності:

- експорт та імпорт товарів, капіталів та робочої сили;

- надання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України послуг іноземним суб'єктам господарської діяльності, в тому числі: виробничих, страхових, консультаційних, маркетингових, експортних, посередницьких, брокерських, агентських, управлінських, облікових, аудиторських, юридичних, туристських та інших, що прямо і виключно не заборонені законами України;

- наукова, науково-технічна, науково-виробнича, виробнича, навчальна та інша кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності;

- міжнародні фінансові операції та операції з цінними паперами у випадках, передбачених законами України;

- кредитні та розрахункові операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності;

- створення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності банківських, кредитних та страхових установ за межами України; створення іноземними суб'єктами господарської діяльності зазначених установ на території України у випадках, передбачених законами України;

- спільна підприємницька діяльність між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності, що включає створення спільних підприємств різних видів і форм, проведення спільних господарських операцій та спільне володіння майном як на території України, так і за її межами;

- підприємницька діяльність на території України, пов'язана з наданням ліцензій, патентів, ноу-хау, торговельних марок та інших нематеріальних об'єктів власності з боку іноземних суб'єктів господарської діяльності;

- аналогічна діяльність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності за межами України;

- організація та здійснення діяльності в галузі проведення виставок, аукціонів, торгів, семінарів та інших подібних заходів, що здійснюються на комерційній основі, за участю суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;

- організація та здійснення оптової, консигнаційної та роздрібно торгівлі на території України за іноземну валюту у передбачених законами України випадках;

- товарообмінні (бартерні) операції та інша діяльність, побудована на формах зустрічної торгівлі між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності;

- орендні, в тому числі лізингові, операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та іноземними суб'єктами господарської діяльності;

- операції по придбанню, продажу та обміну валюти на валютних аукціонах, регульованих грошових ринках та на міжбанківському валютному ринку;

- роботи на контрактній основі фізичних осіб України з іноземними суб'єктами господарської діяльності як на території України, так і за її межами;
- роботи іноземних фізичних осіб на контрактній оплатній основі з суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності як на території України, так і за її межами;
- інші види зовнішньоекономічної діяльності, не заборонені прямо і у виключній формі законами України.

Джерело: Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 р. № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

Джерело: розроблено автором на основі [22]

ДОДАТОК Ж

Додаток Ж.1 — Динаміка прямих інвестицій з України до Швеції, 2019-2023 рр.

Період	Обсяг інвестицій, млн. дол. США	Зміна до відповідного періоду попереднього року, %	Частка від загального обсягу українських інвестицій за кордон, %
I кв. 2019	0,3	—	0,03
II кв. 2019	0,3	—	0,03
III кв. 2019	0,4	—	0,03
IV кв. 2019	0,4	—	0,03
I кв. 2020	0,4	33,3	0,04
II кв. 2020	0,4	33,3	0,04
III кв. 2020	0,5	25,0	0,04
IV кв. 2020	0,5	25,0	0,04
I кв. 2021	0,6	50,0	0,05
II кв. 2021	0,6	50,0	0,05
III кв. 2021	0,7	40,0	0,05
IV кв. 2021	0,7	40,0	0,05
I кв. 2022	0,3	-50,0	0,04
II кв. 2022	0,3	-50,0	0,04
III кв. 2022	0,3	-57,1	0,04
IV кв. 2022	0,3	-57,1	0,04
I кв. 2023	0,3	0,0	0,04
II кв. 2023	0,4	33,3	0,05
III кв. 2023	0,4	33,3	0,05
IV кв. 2023	0,5	66,7	0,06
I кв. 2024	0,5	66,7	0,06

Джерело: складено автором на основі даних НБУ [28] та Державної служби статистики України [19]

Дата звіту5/21/2025

Дата редагування—

Документ прийнятий

Звіт подібності

Метадані

Назва організації

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU

Заголовок

Зовнішньоекономічна діяльність України у двосторонньому

Автор

Науковий керівник / Експерт

Бондаренко А. О. / Лещенко К. А.

Підрозділ

кафедра європейської економіки і бізнесу

Обсяг знайдених подібностей

6.22%

6.22%

КП 1

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

3.07%

3.07%

КП 2

11503

Кількість слів

0.58%

0.58%

КЦ

91427

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		3
Інтервали		0
Мікропробіли		74
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		27

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
92-ї щорічної студентської наукової конференції
«ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ ДЛЯ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ У
ГЛОБАЛЬНІЙ ПАРАДИГМІ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ»

(17 квітня – 17 травня 2025 р.)

Київ – 2025

УДК 339.9:338.246.88:330.341.1](477)

Відповідальні за випуск:

Товстенко В.Р. - к.філол. наук, доцент кафедри бізнес-лінгвістики
Вінська О.Й. - к.е.н., доц, доцентка кафедри європейської економіки і бізнесу
Подвойська О.В. – в.о.зав.кафедри, к.філол. наук, доцент кафедри німецької мови
Козачок Т.С. - к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Лобецька І.М. – ст.викладач кафедри іноземних мов і міжкультурної комунікації
Машина Ю.П. - к.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів
Сандул М.С. - к.е.н., доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу
Солодковський Ю.М. – к.е.н., доцент, декан факультету МЕіМ
Рябець Н.М. - к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту
Черницька Т.В. - к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки
Швиданенко О.А. – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки
Небильцова О.В. – к.е.н., професор кафедри міжнародного обліку і аудиту

*Редколегія може не поділяти погляди, викладені у збірнику.
Автори тез доповідей несуть відповідальність за їхній зміст*

Інноваційні рішення для відродження України у глобальній парадигмі конкурентоспроможності: зб. доп. 92-ї щорічної студентської наукової конференції, 17 квітня – 17 травня 2025 р. — [Електронний ресурс]. Київ, КНЕУ, 2025. — **416 с.**

Збірник тез здобувачів вищої освіти факультету міжнародної економіки і менеджменту укладено за підсумками їх досліджень, представлених на науковій конференції КНЕУ 17 квітня – 17 травня 2025 р. Доповіді здобувачів присвячено інноваційним рішенням для відродження України у глобальній парадигмі конкурентоспроможності.

Розповсюджувати та тиражувати без офіційного дозволу КНЕУ забороняється

ЗМІСТ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	
ПЛАТФОРМА	
«ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ ДЛЯ ПОВОЄННОГО ВІДРОДЖЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ»	11
<i>Штільгойз Олександр Леонідович</i>	11
Формування креативно-інноваційних бізнесів України в умовах відновлення	
<i>Фанталін Іван Вікторович</i>	14
Використання технологій штучного інтелекту у міжнародному бізнесі	
<i>Головчак Марія Вячеславівна</i>	17
Інноваційні драйвери розвитку готельного бізнесу в Україні	
<i>Фіалковська Дар'я Ігорівна</i>	20
КСВ-практики компанії McDonald's в Україні в умовах воєнного стану: основні вектори та особливості реалізації	
<i>Світлична Анастасія Юріївна</i>	23
Світові та вітчизняні тренди у впровадженні креативних управлінських рішень	
<i>Сандуленко Маргарита Андріївна</i>	26
Сталість українського бізнесу в умовах війни: пріоритетні напрями діяльності у сфері корпоративної соціальної відповідальності	
<i>Зав'ялова Аня Олександрівна</i>	29
Міжнародна економічна взаємодія як фактор формування ефективної логістики	
<i>Поліщук Євгенія Олегівна</i>	31
Діджиталізація стратегій розвитку бренду як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства	
<i>Костецька Софія-Марія Михайлівна</i>	33
Проблеми позиціонування деревообробної галузі України на міжнародних ринках	
<i>Івашкова Марія Юріївна</i>	35
Глобальне позиціонування України на ринку туристичних послуг	
<i>Клюєва Ясмінна Тоніївна</i>	37
Канали та інструменти комунікації у міжнародних фінансових операціях	
<i>Лиманська Софія Костянтинівна</i>	40
Галузеві аспекти провадження міжнародного бізнесу в країнах ЄС: виклики та нові можливості для українських підприємств	
<i>Богдан Марина Богданівна</i>	43
Глобальні виклики розвитку бізнес-середовища Канади в контексті повоєнного відродження України	
<i>Отамась Аліса Олексіївна</i>	46
Використання інноваційних рішень корпорації Apple в процесі відновлення конкурентоспроможності економіки України	
КАФЕДРА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ І БІЗНЕСУ	
ПЛАТФОРМА	
«ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ»	48
<i>Мущерова Руслана Володимирівна</i>	48
Особливості оцінки рівня конкурентоспроможності економіки України в процесі конвергенції з ЄС	
<i>Ковальчук Тамара Сергіївна</i>	51
Роль України у забезпеченні продовольчої безпеки ЄС	
<i>Шаріфова Алсу Агаївна</i>	53
	3

Стратегічні напрями інноваційного розвитку ЄС в умовах цифрової трансформації <i>Будзинська Вікторія Валеріївна</i>	111
Аналіз структури та тенденцій розвитку європейського ринку косметичної продукції <i>Мещерякова Наталія Павлівна</i>	114
Економічні інструменти екологічної політики ЄС <i>Буряк Ганна Андріївна</i>	116
Сучасний стан та перспективи розвитку економічного співробітництва між Україною та Японією <i>Бондаренко Анна Олександрівна</i>	118
Інтеграція українського експорту в глобальні ланцюги доданої вартості на прикладі співпраці з Швецією <i>Мельник Назарій Миколайович</i>	121
Трансформація міжнародного фінансового ринку в умовах глобальної нестабільності: виклики для України у повоєнний період <i>Ричка Лоліта Сергіївна</i>	123
Глобальна конкурентна стратегія сектору машинобудування Франції <i>Бутильюк Денис Олегович</i>	124
Вплив війни в Україні на розвиток малого та середнього бізнесу в Республіці Польща	
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ОБЛІКУ І АУДИТУ	
ПЛАТФОРМА	127
«ОЦІНКА І ШЛЯХИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В НОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ»	
<i>Антонов В.</i>	127
Зелена економіка у постіндустріальному форматі глобального економічного розвитку <i>Грабовська Анастасія</i>	129
Домінування глобальних корпорацій у новій економічній реальності: виклики для національного відродження <i>Копильчук Софія</i>	130
Напрями вдосконалення застосування цифрових технологій у міжнародному маркетингу <i>Мирончук Людмила</i>	133
Роль глобальної консалтингової мережі у розвитку експортного потенціалу України <i>Осинчук А.</i>	136
Механізми розвитку міжнародного маркетингу у сфері послуг <i>Сірук Дар'я</i>	138
Гендерна нерівність у міжнародній міграції <i>Цабак Єлизавета</i>	140
Сировинна економіка як бар'єр інноваційного розвитку: український контекст	
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ФІНАНСІВ	
ПЛАТФОРМА	142
«МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ У ВІДРОДЖЕННІ УКРАЇНИ»	
<i>Буряк А.С.</i>	142
Вплив еміграції на стійкий соціально-економічний розвиток України <i>Волобоєв О.А.</i>	144
Модельовання економічного та фінансового співробітництва України з країнами Близького Сходу та Північної Африки <i>Елланська В.В.</i>	148
Глобальні фінансові дисбаланси як каталізатор світових криз <i>Жалій Г.В.</i>	151
Майбутнє долара США як світових грошей <i>Захарчук А.О.</i>	153
	5

-
4. Державне агентство розвитку інфраструктури України. Допомога з Тихого океану: внесок Японії у перемогу України
URL: <https://dia.dp.gov.ua/dopomoga-z-tixogo-oceanu-vnesok-yaponii-u-peremogu-ukraini>
  5. Міністерство економіки України. Україна та Японія актуалізували напрями бізнес-співпраці у 2025 році
URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?id=783c75db-e924-43f3-b0f2-8551d52b319f&lang=uk-UA>
  6. Економічна правда. Японія зацікавлена в інвестиціях в українську титанову галузь
URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2024/03/8/710940>

*Бондаренко А.О.
"Міжнародні економічні відносини", 4 курс
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник – к.е.м., доцент,
Лещенко К.А.*

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ЕКСПОРТУ В ГЛОБАЛЬНІ ЛАНЦЮГИ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ НА ПРИКЛАДІ СПІВПРАЦІ З ШВЕДЦІЄЮ

У сучасних умовах глобалізації інтеграція в глобальні ланцюги доданої вартості (ГЛДВ) стала визначальним чинником економічного зростання національних економік. Для України, яка прагне прискорити економічний розвиток, посилити свої позиції на міжнародних ринках і закріпитися в європейському просторі, інтеграція в ГЛДВ є стратегічно важливим завданням. Одним із перспективних партнерів для такої інтеграції є Швеція — держава з високим рівнем інновацій, технологічного розвитку та відкритості до міжнародного співробітництва. Після початку широкомасштабної війни Україна активно переорієнтується на нові ринки, прагнучи глибше інтегруватися у глобальні ланцюги доданої вартості. Шведський ринок пропонує можливості у таких секторах, як зелена енергетика, машинобудування, фармацевтика, IT і біотехнології. Україна має сильні позиції в агропромисловому комплексі, IT-сфері, металургії та виробництві проміжних товарів, що створює природну синергію для співпраці.

Глобальні ланцюги доданої вартості представляють собою весь спектр діяльності підприємств з виробництва товарів і послуг, починаючи від концепції продукту і до його кінцевого використання, включаючи дизайн, виробництво, маркетинг, дистрибуцію та підтримку кінцевого споживача. Такі ланцюги мають складну структуру, яка охоплює виробничі процеси, що відбуваються в різних країнах світу. Участь країни в ГЛДВ оцінюється за показниками прямої та зворотної інтеграції, тобто за часткою імпортованої доданої вартості у експорті та часткою національної доданої вартості, що входить до експорту інших країн [1], [2].

Аналіз статистичних даних демонструє, що рівень інтеграції України у ГЛДВ є нижчим порівняно з іншими європейськими країнами. За даними ОЕСР [2], показник участі України в

Джерело: Складено автором на основі [6]

Основними продуктами, які Україна імпортувала із Швеції, були ядерні реактори (\$198 млн), нафтопродукти (\$176 млн) і автомобілі (\$58,6 млн) [4]. За останні 5 років експорт Швеції в Україну зріс на 12,4% у річному обчисленні з 462 мільйонів доларів у 2018 році до 828 мільйонів доларів у 2023 році.

Участь українських підприємств у виробничих ланцюгах шведських компаній залишається обмеженою і переважно зосереджена у сферах з низькою доданою вартістю. Це обумовлено низькою факторів, серед яких невідповідність національної продукції технічним стандартам ЄС, недостатній рівень інноваційності українських виробників, обмежений доступ до фінансових ресурсів та недостатня поінформованість про можливості інтеграції в глобальні виробничі мережі.

Аналіз успішних кейсів [8] співпраці українських та шведських компаній дозволив виявити найбільш перспективні сектори для поглиблення інтеграції українського експорту в ГЛДВ. Зокрема, найбільші перспективи мають такі сектори:

- Інформаційні технології: Українські IT-фахівці вже беруть участь у розробці ПЗ для компаній Ericsson, Spotify, Klarna. Подальше розширення співпраці можливе через проєкти у сфері кібербезпеки та аутсорсингу.
- Відновлювана енергетика: Швеція активно інвестує у "зелену" енергетику. Україна може постачати компоненти для вітрових і сонячних станцій, зокрема для компаній Vattenfall і NIBE.
- Агропромисловий комплекс: Попит на органічну продукцію у Швеції відкриває можливості для переходу від сировинного експорту до глибокої переробки та виробництва органічних продуктів.
- Деревообробка: IKEA — приклад потенціалу для розширення співпраці. Замість експорту сировини можливо розвивати експорт меблів та будматеріалів з високою доданою вартістю.

Для поглиблення інтеграції українського експорту в ГЛДВ через співпрацю зі Швецією необхідно реалізувати комплекс заходів на різних рівнях:

- Державний рівень: гармонізація технічних стандартів із ЄС, розвиток інфраструктури якості, підтримка експортерів.
- Бізнес-асоціації: створення B2B-платформи, проведення форумів та виставок.
- Підприємства: модернізація виробництва, дотримання стандартів сталого розвитку, розвиток інновацій.
- Наука та освіта: спільні дослідницькі проєкти з університетами та R&D-центрами Швеції.
- Фінанси: розширення доступу до інвестицій, страхування експортних ризиків, участь міжнародних донорів у модернізаційних проєктах.

Таким чином, інтеграція українського експорту в глобальні ланцюги доданої вартості на прикладі співпраці зі Швецією представляє собою комплексний процес, що вимагає скоординованих дій на різних рівнях. Реалізація рекомендацій дозволить підвищити рівень інтеграції України в ГЛДВ, забезпечити якісну трансформацію структури експорту у напрямку зростання частки продукції з високою доданою вартістю та сприятиме загальному економічному розвитку країни. Швеція може стати не просто торговим партнером, а й каналом для глибокої інтеграції української економіки у глобальні ланцюги доданої вартості.

Список використаних джерел:

1. De Backer, K., & Miroudot, S. (2021). Mapping Global Value Chains. OECD Trade Policy Papers, No. 159, OECD Publishing, Paris. URL: <https://doi.org/10.1787/5jrs3sbcervzx-en>
2. OECD. (2023). Trade in Value Added (TiVA) Database. URL: <https://www.oecd.org/sti/ind/measuring-trade-in-value-added.htm>
3. Державна служба статистики України. (2024). Зовнішньоекономічна діяльність України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/express/expr2024/05/10.pdf>

4. International Trade Centre. (2023). Sweden-Ukraine Trade Map. URL: https://www.trademap.org/Bilateral_TS.aspx
5. World Bank. (2023). World Integrated Trade Solution (WITS). URL: <https://wits.worldbank.org/trade/comtrade/en/country/All/year/2023/tradeflow/Exports/partner/UKR/product/721890>
6. Посольство України в Королівстві Швеція URL: <https://sweden.mfa.gov.ua/spivrobitnictvo/torgovelyno-jekonomichne-spivrobitnictvo>
7. The Observatory of Economic Complexity (OEC) URL: <https://oec.world/en/profile/bilateral-country/ukr/partner/swe>
8. Svenskt Näringsliv (Confederation of Swedish Enterprise). (2023). Business opportunities in Ukraine: sectoral analysis. Stockholm. URL: https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/rapporter/7wh9ef6_five_priorities_for_sweden_s_eu_presidency_in_2023pdf_1191862.html/Five_Priorities_for_Sweden_s_EU_Presidency_in_2023.pdf
9. World Trade Organization. (2023). Global Value Chain Development Report. Geneva: WTO Publications. URL: https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/gvc_dev_rep23_e.pdf

Мельник Н.М.

*«Міжнародні економічні відносини», 5 курс
Київський національний економічний Університет імені Вадима Гетьмана
Науковий керівник - д.е.н., проф., професор
кафедри європейської економіки і бізнесу Ткаченко С. І*

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

У сучасних умовах глобалізації міжнародний фінансовий ринок зазнає суттєвого впливу з боку потоків прямих іноземних інвестицій (ПІІ), які виступають потужним інструментом економічного розвитку, структурних змін та зміцнення фінансової стабільності. Важливість ПІІ зростає особливо у післякризовий та повоєнний періоди, коли держави потребують додаткових джерел капіталу для відновлення економіки. ПІІ сприяють не лише зростанню ВВП, але й трансферу інноваційних технологій, підвищенню продуктивності праці, розвитку інфраструктури та професіоналізації трудових ресурсів.

Відповідно до дослідження Світового банку, обсяг ПІІ у світовій економіці в 2022 році сягнув понад 1,3 трлн дол. США, що на 12% більше порівняно з 2021 роком [3, с. 112]. Країни, що розвиваються, зокрема ті, які перебувають на етапі відновлення після збройних конфліктів, потребують значно більших обсягів інвестицій для формування умов макроекономічної стабільності [2, с. 67]. Проте інвестиційна активність залишається нерівномірною, що обумовлено різними рівнями інституційного середовища, стабільності фінансової системи та політичної ситуації в країнах-реципієнтах.

За даними UNCTAD, зростання обсягів ПІІ позитивно корелює з розширенням фінансового ринку, зокрема з підвищенням рівня капіталізації фондових бірж та активізацією банківського кредитування [4, с. 98]. Розвинені фінансові системи забезпечують ефективні механізми трансформації заощаджень в інвестиції, що підсилює мультиплікативний ефект ПІІ. Водночас, для сталого зростання потрібна ефективна взаємодія між державою, інвесторами та фінансовими установами.

Особливої актуальності питання ПІІ набуває для України, яка, перебуваючи у процесі післявоєнного відновлення, формує умови для залучення довгострокового капіталу. Позитивним чинником є підтримка міжнародних фінансових інституцій, однак ключову роль відіграє національна політика: гарантування захисту прав інвесторів, прозоре податкове середовище, сприятливий режим зовнішньоекономічної діяльності. Важливо також враховувати геоелементні аспекти, зокрема участь у регіональних інтеграційних процесах [5, с. 54].

Отже, ПІІ є не лише інструментом прямого впливу на зростання економіки, але й чинником, який стимулює розвиток міжнародного фінансового ринку через зміцнення інституцій, зростання